

„To víte umělci…“ = scénografi v Aténach (2015)

„Tradícia neznamená uchovávanie pokladov, ale uchovanie ohňa.“ Ján XXIII.

Rozvrh hodín na akademický rok 2025/2026:

- Dejiny umenia 1+2 (pravek, starovek, klasický starovek, raný stredovek) = štvrtok 09:45-11:15 (učebňa č. 124 na Zochovej)
- Dejiny umenia 3+4 (romanika, gotika, renesancia, barok) = štvrtok 11:30-13:00 (učebňa č. 124 na Zochovej)
- Dejiny umenia 5 (umenie 18. a 19. storočia) + Dejiny umenia 6 (Umenie 20. storočia)= štvrtok 13:15-14:45 (učebňa č. 124 na Zochovej)

Cieľ predmetu:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

- Je voviesť študenta do dejín výtvarného umenia, aby porozumel zobrazeniu (stavbe, obrazu, soche), umeleckému slohu, smeru či obdobiu, pochopil jeho miesto vo vývoji výtvarnému umenia a spoznal, prečo umelci pracovali určitým spôsobom alebo prečo sa usilovali o určité účinky.
- Ambíciou kurzu je voviesť poslucháča do problematiky dejín umenia, základov terminológie a základných výtvarných techník, rôznych parametrov výtvarnej reči, symboliky atď.
- Oboznámiť poslucháča s vybranými, no podstatnými fenoménmi, ktoré súvisia s vývojom európskeho výtvarného umenia od praveku po polovicu 20. storočia.
- Oboznámiť poslucháčov s problematikou symboliky antickej mytológie a ich paralel s námetmi v divadle, opere, hudbe atď.
- Získané poznatky pomôžu poslucháčovi, ktorý má záujem porozumieť výtvarnému umeniu, aby pochopil jeho miesto vo vývoji európskej kultúry.
- Hlavný dôraz kladiem na hľadanie odpovedí na otázky, akým spôsobom jednotliví autori pracovali, prečo si zvolili tento spôsob a čo chceli svojím umením povedať.
- Základná príprava poslucháča na vlastnú konfrontáciu s obrazom v najširšom zmysle slova, s porozumením jeho námetu, obsahu, forme, významu a výkladu.
- Ako sa hovorí: „PrehĺbIme, čo bolo rozšírené a rozšírime, čo už bolo prehĺbené.“ A preto: „Dívajte sa a dávajte pozor.“

Stručná osnova predmetu:

- Úvod do dejín umenia: dejiny umenia ako humanitná disciplína, druhy výtvarného umenia (architektúra, maliarstvo, sochárstvo…), základná terminológia (kompozícia, perspektíva, maliarsky a sochársky rukopis, sakrálno a profánno v umení, výtvarné techniky, umelecké slohy), periodizácia európskeho výtvarného umenia a jej koncepcie.
- Dejiny výtvarného umenia z chronologického hľadiska (rozdelené na 5/6 semestrov) s dôrazom na tvaroslovie, význam a na podstatné európske a slovenské umelecké centrá a osobnosti.
- Literárne zdroje umenia (Exempla classica).
- Ikonografia umenia.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 2

Forma vyučovania: prednáška, videoprezentácia, audioprezentácia, diskusia, tematický deň, verejná dišputa, exkurzia, verejné jedlo, káva, štrúdľa a pod.

Podmienky na absolvovanie predmetu:

- Absolvovanie prednášok semestra v rozsahu predpisu príslušného Študijného poriadku.
- Absolvovanie ikonografickej analýzy a rozpravy o zadanej téme (analýza obrázkov). Pokiaľ študent analýzy neabsolvuje v rámci semestra na hodinách, musí ich vykonať v rámci skúšky.
- Absolvovanie písomného testu s problematikou antickej mytológie. Pokiaľ študent test neabsolvuje v riadnom termín, bude ho písať v rámci skúšky.
- Priebežné hodnotenie = analýza obrázkov + test z antickej mytológie.
- Účasť aspoň na jednej zahraničnej alebo domácej exkurzii alebo vlastivednej vychádzke počas akademického roka (pokiaľ sú organizované).

Skúška:

- Riadny termín skúšky sa dohodne osobne na presný termín a hodinu najneskôr 14 dní pred koncom semestra. (ide o logistiku veľkého množstva študentov, nepodceňujte tento stav).
- Prosím rušte klopaním, na svoj termín študent vchádza do učebne samostatne. Pán učiteľ nie je slnko, nevychádza von, aby si študenta vyzval na vstúpenie.
- Priebeh a forma skúšky:
- 1. ústna odpoveď z dvoch vyžrebovaných tém v trvaní: „štátničiari“ 60´+ „obyčajní“ 30´.
- 2. prípadná rozprava o zadaných výtvarných dielach (analýza obrázkov).

Hodnotenie skúšky:

- zimný semester: A-F
- letný semester: A-F

Povinná literatúra (prosím študovať priebežne, ale dôsledne):

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. Historiografia svetového umenia (semester 1 až 6):

A. Európske umenie:

1. GOMBRICH, Erns Hans: Příbeh umění. Praha: Odeon, 1992, 560s. (povinná literatúra pre všetkých)
2. HEER, Friedrich: Evropské duchovní dějiny. Praha: Vyšehrad, 2018, 768s.
3. HEROUT, Jaroslav: Slabikář návštěvníků památek. Praha: Tvorba, 1994, 344s. (povinná literatúra pre štátniciarov)
4. HOLLINGSWORTHOVÁ, Mary: Umenie v dejinách sveta. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo + Mladé letá, 2006 (povinná literatúra pre neštátniciarov)
5. HUYGHE, René (ed.): Umění a lidstvo-Larousse 1.-4. Praha: Odeon, 1967-1974.
6. CHÂTELET, Albert – GROSLIER, Bernard Philippe: Svetové dejiny umenia. Larousse. Praha: Otovo nakladatelství, 2004.(povinná literatúra pre štátniciarov)
7. PIJOAN, José (výslovnosť: Žuzep Pižoan): Dejiny umenia 1.-12. Bratislava: Tatran/Ikar 1987-2002.
8. UMENIE SVETA 1.-11. Bratislava: Pallas 1972-1977 (povinná literatúra pre štátniciarov)
9. BELL, Julian: Zrcadlo světa: Nové dějiny umění. Praha: Argo, 2010.
10. ALPATOV, Michail Vladimirovič: Dejiny umenia 1-4. Bratislava: Tatran, 1981.
11. WÖLFFLIN, Heinrich: Základní pojmy dějin umění. Praha: Academia, 2020.
12. ŽEGIN, Lev Fjodorovič: Jazyk malířského díla. Praha: Odeon, 1980.

Literatúra k problematike umeleckých trendov 20. storočia:

1. FOSTER, Hal: Umění po roce 1900: Modernismus, antimodernismus, postmodernismus (druhé, rozšírené vydanie). Praha: HarperCollins Publishers, 2015.
2. GOMPERTZ, Will: Na co se to vlastně dívamé? 150 let moderního umení v cuku letu. Praha: Lidové noviny, 2014.
3. THOMASOVÁ, Karin: Dejiny výtvarných štýlov 20. storočia. Bratislava: Pallas, 1994.
4. PETRÁNSKY, Ľudo: Princípy moderného umenia. Bratislava: Smena, 1988.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

5. DEMPSEYOVÁ, Amy: Umělecké styly, školy a hnutí: Encyklopedický průvodce moderním uměním. Praha: Slovart, 2002.
6. READ, Herbert: Stručné dejiny maliarstva: Od Cézanna po Picassa. Bratislava: Tatran, 1967.
7. MAILLARD, Robert a kol.: Od Rodina po Moora: Slovník západoeurópskeho sochárstva 20. storočia.. Bratislava: Tatran, 1973.
8. SEDLÁŘ, Jaroslav: Ismy: Umění 20. století. Praha: Meriadina World Press, bez vročenia.
9. RUSINOVÁ, Zora a kol.: Dejiny slovenského výtvarného umenia: 20. storočie (katalóg z výstavy). Bratislava: SNG, 2000.

B. Slovenské umenie:

1. GERÁT, Ivan (edit.): Umenie na Slovensku: Stručné dejiny obrazov. Bratislava: Slovart, 2007, 240s.
2. SLOVENSKO, zväzok KULTÚRA, časť I., kapitola: Výtvarné umenie, s. 590-938. Bratislava: Obzor, 1979.
3. BURAN, Dušan (edit.): Gotika – Dejiny slovenského výtvarného umenia. Bratislava: Slovart, 2003.
4. RUSINA, Ivan (edit.): Renaissance (katalóg z výstavy). Bratislava: SNG, 2009.
5. RUSINA, Ivan (edit.): Dejiny slovenského výtvarného umenia: Barok. Bratislava: SNG, 1998.
6. RUSINOVÁ, Zora (edit.): Dejiny slovenského výtvarného umenia: 20. storočie. Bratislava: SNG, 2000.
7. DULLA, Matúš – MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: Architektúra Slovenska v 20. storočí. Bratislava: Slovart, 2002.
8. BAJCUROVÁ, Katarína: Slovenské sochárstvo 1945-2015: Socha a objekt. Bratislava: Slovart, 2017.

2. Ikonografia (semester 1 až 6):

1. BIEDERMANN, Hans: Lexikón symbolov. Bratislava: Obzor, 1992.
2. FARMER, David Hugh: Oxfordský lexikón svätcov. Bratislava: Kalligram, 1996.
3. HALL, James: Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění. Praha: Mladá fronta, 1991, 520s. (povinná literatúra pre všetkých).
4. LODWICK, Marcus: Obrazy rozprávajú. Bratislava: Mladé letá, 2003.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 5

5. PANOFSKY, Erwin: Význam ve výtvarném umění. Praha: Odeon, 1981, 372s. (povinná literatúra pre štátničiarov).
6. RIPA, Cesare: Ikonologie. Praha: Argo, 2019.

3. Exempla classica (Literárne zdroje európskeho umenia) = individuálne budovanie vlastne vedomostnej databázy základných príbehov európskej obrazovej tradície

3.1. Prvý semester:

1. BIBLIA: Sväté písmo Starého a Nového zákona. Trnava: Spolok svätého Vojtecha, 2010.
2. Starozákonné a novozákonné apokryfy 1-4. Praha: Vyšehrad,
3. HÉSIODOS: Zrození bohů. In: HÉSIODOS: Zpěvy železného věku. Praha: Svoboda, 1990.
4. APOLLODORUS: The Library of Greek Mythology. Oxford: Oxford University Press, 2008.
5. HOMEROS: Ílias. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1986.
6. HOMÉROS: Odysseia. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1986.
7. OVIDIUS: Metamorfózy. Bratislava: Tatran, 1979.
8. VERGILIUS: Eneida. Bratislava: Tatran, 1969.

3.2. Druhý semester:

1. RATKOŠ, Peter: Veľkomoravské legendy a povesti. Bratislava: Tatran, 1977.
2. VAŠICA, Josef: Literární památky epochy velkomoravské 863-885. Praha: VYšehrad, 2014.
3. Píseň o Rolandovi. Praha: Triáda, 2021.
4. Píseň o Nibelunzích. Praha: Odeon, 1989.
5. Putování za Svatým Grálem. Praha: Triáda, 2006.
6. WOLFRAM VON ESCHENBACH: Parzival: Praha: Aula, 2000.
7. JAKUB DE VORAGINE: Legenda aurea. Praha: Vyšehrad, 1998.
8. DANTE ALIGHIERI: Božská komédia (Peklo + Očistec + Raj). Bratislava: Slovenská vydavateľstvo krásnej literatúry, 1964n.

3.3. Tretí semester:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. LUDOVICO ARIOSTO: Zuřivý Roland (Orlando furioso). Praha: Odeon, 1974.
2. TORQUATO TASSO: Osvobozený Jeruzalém (La Gerusalemme liberata). Praha: Odeon, 1980.
3. JOHN MILTON: Stratený raj. Levoča: Modrý Peter, 2020.

3.4. Štvrtý semester:

1. JOHANN WOLFGANG GOETHE: Faust 1+2. Bratislava: Tatran, 1966.

Jednoducho „baletky“...

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Sylabus prednášok na celé štúdium = okruhy na skúšku:

Prvý semester (umenie praveku, predklasického a klasického staroveku)

0. Úvod do dejín umenia:

1. Základná terminológia: druhy výtvarného umenia, základná terminológia (kompozícia, perspektíva, rukopis, umelecký sloh, štýl, atribút, personifikácia, symbol, periodizácia európskeho výtvarného umenia, problematika datovania, geografické špecifiká, literárne zdroje európskeho umenia, príbeh, problém voľby, problematika „ilustrovania“ textu a verbalizácie „vizuálna“.
2. Ikonografia: Obrázky na semestrálnu analýzu: naratívnosť, nenaratívnosť, dej, konanie, atribút. Metóda Erwina Panowského:
    1. predikonografický popis: čo vidím
    2. ikonografická analýza: čo to znamená (práca so slovníkom)
    3. ikonologická.interpretácia: prečo je to tak

Literatúra:

1. PANOFSKY, Erwin: Význam ve výtvarném umění. Praha: Odeon, 1981, 372s.
2. HALL, James: Slovník námětů a symbolů ve výtvarném umění. Praha: Mladá fronta, 1991, 520s.
3. LODWICK, Marcus: Obrazy rozprávajú. Bratislava: Mladé letá, 2003.
4. BELTING, Hans: Antropologie obrazu: Návrh vědy o obrazu. Praha: Books&Pipes, 2021.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

5. BELTING, Hans: Konec dějin umění. Praha: Mladá fronta, 2000.

1. Praveké paleolitické umenie: východiská, časové členenie paleolitického umenia, maliarstvo, umelecké okruhy, franko-kantaberský okruh a jeho znaky, jaskyňa Altamira, jaskyňa Lascaux, sochárstvo: venuše, východiská, význam, najznámejšie (Věstonická venuša, Willendorfská venuša, Moravianska venuša), pojmy menhir, dolmen, rondel, farby a ich pôvod.

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 1
2. SVOBODA, Jiří. A.: Počátky umění. Počátky umění. Praha: Academia, 2011.
3. JELÍNEK, Jan: Veľký obrazový atlas pravekého človeka. Bratislava: Mladé letá, 1980.
4. LEWIS-WILLIAMS, David: Mysl v jeskyni . Vědomí a puvod uměné. Praha: Academia, 2007.
5. MALINA, Jaroslav – MALINOVÁ, Renata: Dvacet nejvýznamnějších archeologických objevů dvacáteho století. Praha: Svoboda, 1991.
6. NOVOTNÝ, Bohuslav a kol.: Encyklopédia archeológie. Bratislava: Obzor, 1986.
7. NOVOTNÝ, Bohuslav: Počiatky výtvarného prejavu na Slovensku. Bratislava: SVKL, 1958.

2. Monumentálne umenie orientálnych kultúr predklasického obdobia (Sumeri, Akkadčania, Asýrčania, Babylončania, Chetiti, Egypťania, Izraelčania): relácie a odlišnosti: monumentálne stavby (pyramídy, zikkuraty), zobrazovací kánon oficiálneho umenia, napodobňovanie, materiál, techniky, postupy, funkcie, farby, tvary, námety.

Literatúra:

1. KELLER, Werner: A Biblia má predsa pravdu. Bratislava: Tatran, 1969.
2. KLÍMA, Josef: Lidé Mezopotámie. Praha: Orbis, 1976.
3. KRAMER, Samuel Noah: Historie začína v Sumeru. Praha: Odeon, 1951.
4. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Za siedmimi divmi sveta. Bratislava: Mladé letá, 1985.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 9

5. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Na počiatku bol Sumer. Bratislava: Mladé letá, 1984.
6. MOULIS, David Rafael: Náboženský kult starověkého Izraele pohledem archeologie. Praha: Vyšehrad, 2022.

3. Architektúra starovekého Egypta:

1. Stará ríša: časové členenie, Narmerova paleta, náboženské princípy, bohovia a ich podoba a význam, napodobňovanie a zobrazovací kánon oficiálneho umenia, vývoj pohrebnej architektúry (mastaba, stupňovité pyramídy, lomená pyramída, červená pyramída, pyramídy v Gíze, ich vnútorná štruktúra, poloha, podoba),
2. Nová ríša:
    - vývoj pohrebnej architektúry (skalné hrobky, Údolie kráľov, Tutanchamónova hrobka a jej najvýznamnejšie poklady),
    - podoby chrámov (architektonické členenie, význam a podoba stĺpov, význam a práca so svetlom, najznámejšie chrámy a rozdiely v ich architektonickej koncepcii (Luxor, Karnak, chrám kráľovnej Hapšepsovety, Abu Simbel), Rossetská doska.

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 1.
2. JOHNSON, Paul: Civilizace starého Egypta. Praha: Academie, 2002.
3. ASSMANN, Jan: Egypt. Praha: Oikoymenh, 2002.
4. SCHULZOVÁ, Regine – SEIDEL, Matthias (edit.): Egypt: Svět faraonu. Praha: Slovart, 2005.
5. SHAW, Ian (edit.): Dějiny starověkého Egypta. Praha: BB/art, 2010.
6. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Bohovia a králi starého Egypta. Bratislava: Mladé letá, 1986.
7. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Ich veličenstvá pyramídy. Bratislava: Mladé letá, 1977.
8. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Za siedmimi divmi sveta. Bratislava: Mladé letá, 1985.
9. VERNER, Miroslav a kol: Ilustrovaná encyklopedie starého Egypta. Praha: Karolinum, 1997.
10. WEEKS, Kent R. (edit.): Údolí králu. Praha: Rebo, 2002.

4. Sochárstvo a maliarstvo starovekého Egypta: východiská, pásová perspektíva,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

hieratická perspektíva, najznámejšie pamiatky (monumentálne sochárstvo, portréty, drobná plastika).

1. Stará ríša:
2. Nová ríša:
3. Amarnské obdobie: voľná socha a reliéf počas vlády Amenhotepa IV. (Achnatona): snaha o realistickejšie zobrozovanie panovníka, jeho rodiny a statných, dôsledok na reálnu podobu výtvarnej produkcie (deformácie, zženštelosť a pdo.), námety a ich význam.
4. Maliarstvo starovekého Egypta: východiská, pásová perspektíva, hieratická perspektíva, najznámejšie pamiatky (nástenné maľby v hrobkách, monumentálne maliarstvo, historické a reprezentatívne zobrazenia, žánrovosť).

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 1.
2. JOHNSON, Paul: Civilizace starého Egypta. Praha: Academie, 2002.
3. ASSMANN, Jan: Egypt. Praha: Oikoymenh, 2002.
4. VERNER, Miroslav a kol: Ilustrovaná encyklopedie starého Egypta. Praha: Karolinum, 1997.
5. SHAW, Ian (edit.): Dějiny starověkého Egypta. Praha: BB/art, 2010.
6. SCHULZOVÁ, Regine – SEIDEL, Matthias (edit.): Egupt : Svět faraonů. Praha: Slovart, 2005.
7. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
8. WEEKS, Kent R. (edit.): Údolí králu. Praha: Rebo, 2002.
9. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Bohovia a králi starého Egypta. Bratislava: Mladé letá, 1986.
10. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Ich veličenstvá pyramídy. Bratislava: Mladé letá, 1977.
11. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Za siedmimi divmi sveta. Bratislava: Mladé letá, 1985.

5. Egejské umenie: vplyv geografických a náboženských špecifík a nových foriem vlády (mestské štáty a mestské kráľovstvá) na odklon od „reprezentatívneho“ jazyka orientálnych monarchistických kultúr. Konkrétne lokality a ich vyzuálne kontexty: Mykény (Levia brána a trojuholníkový tympanón ako idea,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Agamemnónova maska, Atreova pokladnica a nepravá klenba), Kréta (kráľovský palác, nástenné maľby, ich námety a podoba), počiatky archeologických výskumov (Schliemann, Evans), Kyklady, Sardínia. Časové členenie gréckeho umenia (geometrický štýl, archaické umenie).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 2.
2. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava: Mladé letá, 1990.
3. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Objavenie Tróje. Bratislava: Mladé letá, 1962.
4. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Vzkriesenie Olympie. Bratislava: Mladé letá, 1986.
5. GRANT, Michael: Zrození Řecka. Praha: BBart, 2010.
6. BOUZEK, Jan: Umění a myšlení. Praha: Triton, 2009.
7. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

6. Archaická a klasická architektúra starovekého Grécka:
– archaické umenie: podoba gréckeho chrámu, dórsky sloh, najdôležitejšie pojmy (tympanon, preklad, architráv atď.), najznámejšie príklady,
– klasické umenie: iónsky sloh. Aténska Akropola a chrám Parthenon, podoba a význam. Ikonografia.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 2
2. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava: Mladé letá, 1990.
3. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Objavenie Tróje. Bratislava: Mladé letá, 1962.
4. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Vzkriesenie Olympie. Bratislava: Mladé letá, 1986.

7. Archaické a klasické maliarstvo starovekého Grécka: časové členenie gréckeho umenia (geometrický štýl, archaické umenie, klasické umenie), grécke vázové maliarstvo, podoba a význam.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 2.
2. FREL, Jiří: Řecké vázy. Praha: SNKLHU, 1956.

8. Archaické a klasické sochárstvo starovekého Grécka: východiská, znaky, ciele,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

najznámejší autori (Myrón, Feidias, Polykleitos, Praxiteles, Skopas, Lysippos) a ich diela.
Literatúra:

1. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
2. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
3. PIJOAN, José: Dejiny umenia 2.
4. JANATA, Michal: Drapérie. Praha: Pulchra, 2023.
5. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava: Mladé letá, 1990.
6. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Objavenie Tróje. Bratislava: Mladé letá, 1962.
7. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Vzkriesenie Olympie. Bratislava: Mladé letá, 1986.

9. Helenistické umenie: východiská, geografické špecifiká, korintský sloh, charakteristické znaky a ciele sochárstva, najznámejšie školy a diela.
Literatúra:

1. ŚWIDERKOVÁ, Anna: Tvář helénistického světa. Praha: Panorama, 1983.
2. BURN, Lucilla: Hellenistic Art from Alexander the Great to Augustus. London: The British Museum, 2004.
3. OLIVA, Pavel: Svět helénismu. Praha: Arista, 2001.
4. PIJOAN, José: Dejiny umenia 2.
5. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
6. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
7. GREEN, Peter: Alexander Veľký a helenistické obdobie. Bratislava: Slovart, 2008.
8. HABAJ, Michal – HŘÍBAL, František: Alexander Veľký. Bratislava: Perfekt, 2018.
9. CARTLEDGE, Paul: Alexander Veliký. Praha: Academia, 2007.
10. VAVŘÍNEK, Vladimír: Alexander Veliký. Praha: Svoboda, 1967.
11. GRANT, Michael: Kleopatra: Královna egyptská. Praha: BBart, 2011.
12. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Grécky zázrak. Bratislava: Mladé letá, 1990.
13. BIRNBAUM, Vojtěch: Barokní princip v dějinách architektury. In: BIRNBAUM, Vojtěch: Vývojové zákonitosti v umění. Praha: Odeon, 1987, s. 24-46.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 13

10. Umenie Etruskov: kultúra a spoločenský kontext,
– archeologické lokality v Toskánsku a Laziu (napr. Orvieto, Viterbo, Tarquinia, Cerveteri). Museo Villa Giulia Roma a Museo archeologico nazionale dell´Umbria.
– podoba etruského chrámu: relácie a odlišnosti v porovnaní s Grékmi, relácie a odlišnosti v porovnaní s Rimanmi,
– nástenné maliarstvo v hrobkách (Tarquinia, Cerveteri),
– archaické sochárstvo etruskej kultúry (terakotové sarkofágy a pod.)
– známe diela bronzového sochárstva (Mars z Todi, Chyméra z Florencie, Kapitolská vlčica),
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 2.
2. KELLER, Werner: Etruskové. Praha: Orbis, 1974.

11. Rímska architektúra neskorej republiky a cisárstva: medzi tradíciou a inováciou. Východiská, znaky, ciele, organizácia a efektivita práce, nové materiály, novinky v konštrukcii: rímsky pravý oblúk, valená klenba, krížová klenba, kupola nad kruhovým pôdorysom), typy stavieb:
– chrám: pôdorysné, koncepčné a konštrukčné inovácie, relácie a odlišnosti s gréckymi a etruskými chrámami,
– fórum a jeho verejné budovy, bazilika (Maxentiova bazilika), Trajánova tržnica + víťazné oblúky, oslavné stĺpy,
– paláce: Palatínsky palác v Ríme, Neronov Zlatý dom v Ríme, Diokleciánov palác v Splite,
– obytné priestory: insula, vila urbana, vila suburbana, vila rustica,
– performačné priestory: divadlo (relácie a odlišnosti medzi grécky a rímskym priestorom), cirkus, aréna (amfiteáter), odeón a pod.
– veľké inžinierske stavby: termy, cesty, mosty atď.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 2.
2. ELSNER, Jaś: The Art of the Roman Empire: 100-450 AD. Oxford University Press, 2018.
3. ZAMAROVSKÝ, Vojtech: Dejiny písané Rímom. Bratislava: Mladé letá, 1988.
4. CASSON, Hugh (edit.): Dějiny architektury. Praha: Odeon, 1990.
5. HOLLIS, Edward: Skrytý život budov. Praha: Slovart, 2012.
6. PELIKÁN, Oldřich: Slovensko a rímske impérium. Bratislava: SVKL, 1960.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 14

12. Rímske pamiatky na strednom Dunaji: limes Romanus.
Literatúra:

1. PELIKÁN, Oldřich: Slovensko a rímske impérium. Bratislava: SVKL, 1960.
2. MUSILOVÁ, Margaréta – TURČAN, Vladimír: Rímske pamiatky na strednom Dunaji: Od Vindobony po Aquincum. Bratislava: Nadácia pre záchranu kultúrneho dedičstva. 2010.
3. MANNOVÁ, Elena: Krátke dejiny Slovenska. Bratislava: AEPress, 2004.
4. ĎURICA, Milan Stanislav: Dejiny Slovenska a Slovákov v časovej následnosti faktov dvoch tisícročí. Bratislava: Lúč, 2021.

13. Rímske sochárstvo: monumentálne sochárstvo, voľné sochy, reliéfne sochárstvo (oslavné stĺpy, Ara Pacis Augustae), podoby rímskeho portrétu, sarkofágy s pohanskými námetmi.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. ELSNER, Jaś: The Art of the Roman Empire: 100-450 AD. Oxford University Press, 2018
3. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
4. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.

14. Rímske maliarstvo: enkaustika, freska a mozaika ako médium rímskeho maliarstva. Iluzionizmus a realizmus v rímskej maľbe. štyri pompejské štýly. Príklady z múzeí v Taliansku, Turecku a pod.

Literatúra:

1. RANIERI PANETTA, Marisa: Pompeje: Historie, život a umění zmizelého města. Dobřejovice: Rebo Productions, 2005.
2. GIUNTOLI, Stefano. Umění a historie Pompejí. Firenze: Bonechi, 1996.
3. SERGEJENKOVÁ, M. J.: Pompeje. Praha: SNPL, 1953.
4. STIBRAL, Karel: Estetika přírody: K historii estetického oceňování krajiny. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019.
5. HADOT, Pierre: Závoj Isidin: Esej o dějinách ideje přírody. Praha: Vyšehrad, 2010.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 15

Baletky v akcii = vzor prípravy na prvú skúšku...

Druhý semester (umenie kresťanskej antiky a raného

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

stredoveku)

15. Umenie kresťanskej antiky 1: najstaršie židovské a kresťanské nástenné maľby v meste Dura Europos (Sýria): východiská, relácie a odlišnosti. Kresťanstvo v kontexte spoločenského života v Rímskej ríši, východné kulty v Ríme, prenasledovania kresťanov, problém zobrazovania, najstaršie katakombové maľby v Ríme: Kalixtove a Prisciline katakomby. Význam pre vývoj kresťanskej ikonografie.

Literatúra:

1. BORDINO, Chiara (ed.): Teorie obrazu v raném křesťanství. Praha: Masarykova univerzita, 2020.
2. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
3. ELSNER, Jaś: The Art of the Roman Empire: 100-450 AD. Oxford University Press, 2018.
4. BROWN, Peter: The World of Late Antiquity. London: Thames and Hudson, 2024.
5. NEES, Lawrence: Early Medieval Art. Oxford: Oxford University Press. 2002.
6. HALL, James: Slovník námětu a symbolu ve výtvarném umění. Praha, 2010.
7. STUDENÝ, Jaroslav: Křesťanské symboly. Olomouc 1992.

16. Umenie kresťanskej antiky 2: pohanské a kresťanské sarkofágy a ich význam pre vývoj kresťanskej ikonografie (pohanské motívy, motívy zo Starého a Nového zákona, predobrazy, námety súvisiace s Pašiami a ich spôsob zobrazovania).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. NEES, Lawrence: Early Medieval Art. Oxford: Oxford University Press. 2002.
3. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
4. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.

17. Umenie kresťanskej antiky 3: Christus triumphans: Kultúrnohistorické a

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

spoločenské udalosti v dejinách rímskej spoločnosti a ich dôsledky na výtvarné umenie: udelenie rímskeho štátneho občianstva všetkým obyvateľom impéria (rok 212), Milánsky edikt (313), zákaz pohanských kultov (380), rozdelenie Rímskej ríše (395), germánske kmene a sťahovanie národov a pod. Najstaršia kresťanská monumentálna architektúra v Ríme a v Svätej Zemi. Problematika zobrazovania v rodiacom sa koncepte rímskeho katolicizmu.
Literatúra:

1. LASSUS, Jean: Ranokresťanské a byzantské umenia. Bratislava: Pallas, 1971.
2. ELSNER, Jaś: The Art of the Roman Empire: 100-450 AD. Oxford University Press, 2018
3. CLAUSS, Manfred: Konstantin Veliký : Římsky císař mezi pohanstvím a křesťanstvím. Praha: Vyšehrad, 2005.
4. BIRNBAUM, Vojtěch: O architektuře doby starokřesťanské. In: BIRNBAUM, Vojtěch: Vývojové zákonitosti v umění. Praha: Odeon, 1987, s. 144-164.

18. Kresťanské umenie v Ravenne v 5. a 6. storočí: Ravenna ako sídelné mesto rímkych cisárov, sídlo germánskeho kráľa Odoakera ostrogótskeho kráľa Theodoricha Veľkého. Učenci v Theodorichových službách: Cassidorus: *Historia Gothorum* (*Dejiny Gótov, 12 kn.*), 526-533; propaguje spojenie Gótov a Rimanov do jedného národa + Boëthius). Fázy vývoja architektúry a mozaiky v Ravenne: rímske katolícke umenie, ostrogótske ariánske umenie a katolícke umenie z čias vlády východorímskeho cisára Justiniána: recepcie a transformácie, relácie a odlišnosti. Prvý zlatý vek kresťanskej mozaiky.
Literatúra:

1. LASSUS, Jean: Ranokresťanské a byzantské umenia. Bratislava: Pallas, 1971.
2. KUNZL, Ernst: Germáni: Tajemné národy ze severu. Praha: Vyšehrad, 2019.
3. SCHLETTE, Friedrich: Germáni. Praha: Orbis, 1977.
4. ŘEHOŘ Z TOURSU: O boji králů a údělu spravedlivých: Kronika Franků (dějiny v deseti knihách). Praha: Odeon, 1986.
5. BUSTACCHINI, Gianfranco: Ravenna: Capital of Mosaic.
6. KIECOL, Daniel. Mosaic. Köln: Koenemann. 2019.
7. BOËTHIUS: Poslední Říman. Praha: Vyšehrad, 1981.
8. CASSIODORUS: *Historia Gothorum* (*Dejiny Gótov, 12 kn.*), 526-533

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 18

/propaguje spojenie Gótov a Rimanov do jedného národa
9. DELL´ACQUA, Francesca – MAINOLDI, Ernesto Sergio: Presudo-Dionysius and Christian Visual Culture c. 500-900. Springer Nature Switzerland AG, 2020.

19. Prvý zlatý vek umenia Východorímskej ríše po roku 529: vzťah panovníckej moci a Cirkvi, výtvarné vplyvy okolitých území („východné“ a „západné“ prvky v byzantskom umení). Princípy kupolovej architektúry nad pravouhlým pôdorysom (chrám Hagia Sofia). Budovy s viacerými kupolami a ich miesto v dejinách:
– katolíckej architektúry: chrám svätých apoštolov v Konštantínopole, chrám sv. Marca v Benátkach, chrám sv. Antona v Padove a kostoly v Okcitánsku;
– pravoslávnej architektúry: príklady z Ruska, Ukrajiny a pod.
– a islamskej architektúry: Veľká mešita, Modrá mešita, Sulejmanova mešita a pod.).

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. LASSUS, Jean: Ranokresťanské a byzantské umenia. Bratislava: Pallas, 1971.
3. TALBOT-RICE, David: Byzantské umenie. Bratislava: Tatran, 1968.
4. MEIER, Mischa: Justinián. Život a vláda východořímského císaře. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2009.
5. SCHREINER, Peter: Konstantinopol : Dějiny a archeologie. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2012.
6. DOSTÁLOVÁ, Růžena. Byzantská vzdělanost. Vyšehrad: Praha, 1990. 415s.
7. ZÁSTĚROVÁ, Bohumila a kol.: Dějiny Byzance. Praha: Academia, 1992.
8. DELL´ACQUA, Francesca – MAINOLDI, Ernesto Sergio: Presudo-Dionysius and Christian Visual Culture c. 500-900. Springer Nature Switzerland AG, 2020.

20. Zrod západného mníšstva: Benedikt z Nursie: pretvorenie východného modelu pustovníctva na západný model kláštorného komunitného života. Vzťah k antickej tradícii, zachovanie písomného a intelektuálneho dedičstva antiky.
– Zrod myšlienky kláštornej budovy. Typológia priestoru stredovekého kláštora: kláštorný kostol, rajský dvor s ambitom, kapitulná sieň, refektár, dormitórium, hospic, scriptórium dielňa, kláštorné záhrady
Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. Benedikt z Nursie: Řehole benediktova / Regula Benedicti. Praha: Benediktínské arciopatství, 1998.
2. HEER, Friedrich: Evropské duchovní dějiny. Praha: Vyšehrad, 2014.
3. JIRÁSKO, Luděk: Církevní řády a kongregace v zemích českých. Praha: Fénix, 1991.
4. HOPPIN, Richard: Hudba stredoveku. Bratislava: Hudobné centrum, 2007.

21. Zrod pápežského primátu: Gregor Veľký a jeho reformy. Zrod pápežského primátu. Pontifex maximus. Koncept univerzalizmu kresťanského sveta.

Literatúra k téme pápežstvo:

1. OLEXÁK, Peter: Stručná história vzťahov cikrvi a štátu. Society for Human studies, 2022.
2. GELMI, Josef: Papežové: Od svatého Petra po Jana Pavla II. Praha: Mladá fronta, 1994.
3. SCHATZ, Klaus: Dějiny papežského primátu. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2002.
4. SCHATZ, Klaus: Všeobecné koncily: Ohniska církevních dějin. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014.
5. SV. GREGOR VEĽKÝ: Pastoračné pravidlá. Bratislava: Lúč, 2024.
6. SV: GREGOR VEĽKÝ: Dialógy (Kniha druhá).

Literatúra k téme cirkevných dejín:

1. KRONIKA KŘESŤANSTVÍ. Praha: Fortuna Print,1998.
2. ŠPIRKO, Jozef: Cirkevné dejiny I.-II. Martin: Neografia, 1943.
3. FRANZEN, August: Malé dějiny církve. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2006.
4. JOHNSON, Paul: Dějiny křesťanství. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999.
5. MARTY, Martin: Křesťanský svět: Celosvětové dějiny krěsťanství. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2014. /slovensky: MARTY, Martin E: Kresťanský svet: Stručná história. Bratislava: Slovart, 2012.
6. KÜNG, Hans: Katolícka cirkev. Bratislava: Slovart, 2003.
7. WOODS, Thomas E. Jr.: Jak katolické cirkev budovala západní civilizaci. Praha: Rec claritatis, 2018.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Literatúra k téme kresťanského myslenia:

1. BEINERT, Wolfgang: Malé dějiny křesťanského myšlení. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2012.
2. LANE, Tony: Dějiny křesťanského myšlení. Praha: Návrat domů, 1996.
3. ADAM, Adolf: Liturgický rok: Historický vývoj a současná praxe. Praha: Vyšehrad, 1998.
4. KÚTNIK ŠMÁLOV, Jozef: Kresťanská kultúrna orientácia. Bratislava: Lúč, 2005.
5. RATZINGER, Joseph: Duch liturgie. Bratislava: Dobrá kniha, 2005.
6. WATTS, Alan W.: Mýtus a rituál v křesťanství. Praha: Pragma, 1993.

22. Predrománske umenie: Vizigóti: vzťah Vizigótov ku kultúre starovekého Ríma. Kmeňová sobášna politika a jej vzťah k rímskej aristokracii (Galla Placidia). Presídlenie do Hispánie a Gálie, konflikty s Frnakami. Vizigótske kráľovstvo v Hispánii po roku 418. Najstaršie zachované kostoly zo 6. storočia (kostol San Juan de Baňos de Cerrato, kostol San Pedro de la Nave, Ermita de Santa Maria (Quinntanilla de las Viňas), kostol de Santa Comba a pod.). Najdôležitejšie odlišnosti od rímskych východísk a znaky rodiaceho sa románskeho slohu: krížový pôdorys kostola, pravoúhlo ukončené apsidy, knižná maľba a celostránkové ilustrácie (Ashburnhamov Pentateuch), umelecké remeslo: krížiky, spony a votívne koruny (poklad z Guarrazare, poklad z Torredonjimeno). Proces barbarizácie: vizigótske „kompozitné“ hlavice (reziknácia na realizmus antického sveta) a tvarové zmeny rímskeho oblúku (podkovový oblúk, trojúrovňový oblúk, oblúk v tvare oslieho chrbáta).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. UBIETO ARTETA, Antonio. Dějiny Španělska. Praha: Lidové noviny. 2007.
3. ŠTĚPÁNEK, Pavel: Španělské umění od Altamiry po Picassa. Praha: Karolinum. 2018.
4. FERNÁNDEZ, Damián (edit.): Rome and Byzantium in the Visigothic Kingdom. Amsterdam: Amsterdam University Press, 2023.

23. Umenie predislamskej Perzie.

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. KLÍMA, Otakar: Sláva a pád starého Íránu. Praha: Orbis, 1977.

24. Islamské umenie na Východe: základné znaky islamského umenia, časové a geografické vymedzenie, politické a náboženské pomery a ich vplyv na výtvarnú produkciu, podoby stavieb, podoby sakrálnych priestorov, lokality islamského umenia na Východe. Dôležité pojmy: sultán, emír, velevezír, vezír, kalíf, mufty, kádí a pod. Princípy zobrazovania.

Literatúra:

1. Korán – Preklad do slovenského jazyka. Epos. 2014.
2. IBN ISHÁK: život Muhammada, posla Božieho + IBN CHALLIKÁN: Zprávy o synoch času. Bratislava: Tatran, 1967.
3. HATTSTEIN, Markus – DELIUS, Peter. Islám: Umění a architektura. Praha: Slovart. 2007.
4. GRUBE, Ernst J.: Islamské umenie. Bratislava: Pallas, 1973.
5. HILLENBRAND, Carol: Islám – Historie, současnost a perspektivy. Praha: Paseka, 2017.
6. MENDEL, Miloš: Muslimové a jejich svět. Praha: Dingir, 2018.
7. KAJKÁ´ÚS: Kniha rád. Bratislava: Nestor, 1999.

25. Islamské umenie na Západe 1: základné znaky islamského umenia, časové a geografické vymedzenie, politické a náboženské pomery a ich vplyv na výtvarnú produkciu.
Sakrálny priestor: mešita, mihráb (nika v mešite), minbar (stupienok na piatočnú modlitbu), minaret (veža, súčasť mešity), medresa (náboženská škola).
Svetské stavby: alcazar (kráľovský palác), alcazaba (pevnosti), hamam (kúpele).
Princípy zobrazovania. Španielske plateresco.
Lokality islamského umenia v Al-Andalus (Cordóba, Sevilla, Málaga, Granada).
Mozarabi, moriskovia, mudejarovia.

Literatúra:

1. BRETT, Michael: Mauri (Islam na západe). Bratislava: Tatran, 1989.
2. HATTSTEIN, Markus – DELIUS, Peter: Islám: Umění a architektura: Praha: Slovart, 2006.
3. GRUBE, Ernst J.: Islamské umenie. Bratislava: Pallas, 1973.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

4. ROBINSON, Francis: Svět islámu. Praha: Knižný klub, 1996.
5. MENDEL, Miloš: Muslimové a jejich svět. Praha: Dingir, 2018.
6. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3., kapitola 8.
7. PIJOAN, José: Dejiny umenia 4., kapitola 8.
8. KOPČAN, Vojtech – KRAJČOVIČOVÁ, Klára: Slovensko v tieni polmesiaca. Martin: Osveta, 1983.

26. Predrománske umenie 2: Samova ríša: pravlasť Slovanov, slovanská mytológia, príchod Slovenov do Karpatskej kotliny, spolužitie s Avarmi, bitka pri Wogastisburgu (631-632), Fredegarova kronika (624-658).

Literatúra:

1. VÁŇA, Zdeněk, Svět slovanských bohů a démonů. Praha: Panorama. 1990.
2. GIEYSZTOR, Aleksander: Mytologie Slovanů. Praha: Argo. 2020.
3. MANNOVÁ, Elena: Krátke dejiny Slovenska. Bratislava: AEPress, 2004.
4. KUČERA, Matúš: Postavy Veľkomoravskej histórie. Bratislava: perfekt, 2007.
5. Fredegarovy kroniky: Čtvrtá kniha – Pokračování. Praha: Argo. 2020.
6. ĎURICA, Milan Stanislav: Dejiny Slovenska a Slovákov v časovej následnosti faktov dvoch tisícročí. Bratislava: Lúč, 2021.

27. Umenie Byzantskej ríše v 7. až 9. storočí: Rozpad Východorímskej ríše a zrod Byzantskej ríše po bitke pri Konštantínopolo v roku 626 (tzv. posledná bitka antiky). Storočie zápasu o ikonu 726-843: obrazoborectvo, ikony, typológia zobrazení (Kristus, Matka Božia, svätci, veraikon atď.).

Literatúra:

1. HURBANIČ, Martin: Konstantinopol 626: Poslední bitva antiky. Praha: Academia, 2016.
2. AVENARIUS, Alexander: Byzantský ikonoklazmus 726-843: Storočie zápasu o ikonu. Bratislava: Veda, 1998.
3. BESANÇON, Alain: Zakázaný obraz. Brno: Barrister & Principal, 2013.
4. Svatý Jan Damascenský: Řeči na obranu obrazů. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2012.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

5. MYSLIVEC, Josef: Ikona. Praha: Vyšehrad, 1947.
6. TKÁČ, Štefan: Ikony zo zbierok 16.-19. storočia na severovýchodnom Slovensku. Bratislava: Tatran, 1980.
7. FRICKÝ, Alexander: Ikony z východného Slovenska. Košice: Východoslovenské vydavateľstvo, 1971.
8. SENDLER, Egon: Byzantské ikony Božej Matky. Bratislava: Vydavateľstvo Oto Németh, 2006.
9. SENDLER, Egon: Tajomstvá Krista: Ikony veľkých Pánových sviatkov. Bratislava: Vydavateľavo Oto Németh, 2008.

28. Kultúra európskej knihy

Literatúra (dejiny kníh a knižníc):

1. CEJPEK, Jiří a kol: Dějiny knihoven a knihovnictví. Praha: Karolinum, 2002.
2. KNEIDL, Pravoslav: Z historie evropské knihy: Po stopách knih, knihtisku a knihoven. Praha: Svoboda, 1989.
3. MODRÁ KRV, TLAČIARENSKÁ ČERŇ: Šľachtické knižnice 1500-1700. Martin: Sloveská národná knižnica, 2005.

Literatúra (knižná maľba):

1. WALTHER, Ingo F. – WOLF, Norbert: Masterpieces of Illumination: The world´s most beautiful illuminated manuscripts from 400 to 1600. Koln: Taschen, 2005.
2. NAJKRAJŠIE BIBLIE. Bratislava: Slovart, 2009.
3. GUNTHEROVÁ, Alžbeta – MIŠIANIK, Ján: Stredoveké knižná maľba na Slovensku. Bratislava: Tatran, 1977.
4. KUČERA, Matúš: Kalendár Jána z Lefantoviec. Martin: Matica slovenská, 2002.
5. KRÁSA, Josef: Rukopisy Václava IV. Praha: Odeon, 1974.
6. URBÁNKOVÁ, Emma – STEJSKAL, Karel: Pasionál abatyše Kunjuty. Praha: Odeon, 1975.

Literatúra (knižná väzba):

1. HAMANOVÁ, Pavlína: Z dějin knižní vazby. Praha: orbis, 1959.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 24

29. Umenie Vikingov

Literatúra:

1. GRAHAM-CAMPBELL, James: Viking Art. London: Thames and Hudson, 2024.
2. BRONDSTED, Johannes: Vikingové: Sága tří staletí. Praha: Orbis, 1967.
3. BRENT, Peter: Sága Vikingov. Bratislava: Smena, 1982.

30. Predrománske umenie: rané umenie Frankov (5. storočie) a cesta k tzv. karolovskej renesancii (9. storočie): vzťah germánskych Frankov ku kultúre starovekého Ríma a inštitútu pápežstva, umenie Merovejcov, karolovská renesancia. Architektúra (falce, palácová kaplnka v Aachene), mozaika a freska v karolovskom prostredí, knižná maľba, monastická kultúra, znovuobnovenie benediktínskeho mníšskeho hnutia.

Literatúra:

1. ŘEHOŘ Z TOURSU: O boji králů a údělu spravedlivých: Kronika Franků (dějiny v deseti knihách). Praha: Odeon, 1986.
2. HÄGERMANN, Dieter. Karel Veliký. Praha: Prostor, 2002.
3. KELLER, Hagen: Ottoni. Praha: Vyšehrad, 2004.
4. RAPP, Francis: Svatá říše římská národa německého. Praha: Paseka, 2007.
5. LE GOFF, Jacques: Kultura středověké Evropy. Praha : Odeon, 1991.
6. OLEXÁK, Peter: Stručná história vzťahov cirkvi a štátu. Ružomberok: Society for Human Studies, 2022.

31. Predrománske umenie: Umenie Normanov

Literatúra:

1. HASKINS, Charles Homer: Normani v evropských dějinách. Praha H and H, 2008.
2. ACKROYD, Peter: Albion: Kořeny anglické imaginace. Praha: BB art, 2004.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

32. Predrománske umenie na Slovensku:
– Umenie Nitrianskeho kniežatstva,
– umenie Veľkej Moravy,
– umenie Svätoplukovej ríše: časové a geografické vymedzenie, politické pomery a ich vplyv na výtvarnú produkciu, podoby stavieb, podoby sakrálnych priestorov, lokality, veľkomoravský šperk atď.
Literatúra:

1. KUČERA, Matúš: Postavy veľkomoravskej histórie. Martin: Osveta, 1992.
2. MANNOVÁ, Elena: Krátke dejiny Slovenska. Bratislava: AEPress, 2004.
3. ĎURICA, Milan Stanislav: Dejiny Slovenska a Slovákov v časovej následnosti faktov dvoch tisícročí. Bratislava: Lúč, 2021.
4. AVENARIUS, Alexander: Byzantská kultúra v slovanskom prostredí v VI. – XII. storočí: k problému recepcie a transformácie. Bratislava: Veda, 1992.
5. DEKAN, Ján: Veľká Morava: Doba a umenie. Bratislava: Tatran, 1979.
6. SLIVKA, Michal: Uctievanie svätých na Slovensku (K problematike výskumu patrocínií). In: SLIVKA, Michal: Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 97-134.

33. Ottonské umenie 10 a 11. storočia: kultúrne nadviazanie na program karolovskej renesancie, reprezentatívne umenie cisárskeho dvora Svätej ríše rímskej.

Literatúra:

1. KELLER, Hagen: Ottoni. Praha: Vyšehrad, 2004.
2. BIRNBAUM, Vojtěch: Románska renesance koncem středověku. In: BIRNBAUM, Vojtěch: Vývojové zákonitosti v umění. Praha: Odeon, 1987, s. 9-23.
3. RAPP, Francis: Svatá říše římská národa německého. Praha: Paseka, 2007.
4. KRIEGER, Karl-Friedrich a kol.: Dějiny Německa. Praha: Lidové noviny, 2004.
5. OLEXÁK, Peter: Stručná história vzťahov cirkvi a štátu. Ružomberok: Society for Human Studies, 2022.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 26

Jednoducho „ľudovkári“...

Tretí semester

(umenie 11. až 15. storočia)

34. Veľké prebudenie (Jar Západu): Kultúra európskeho vrcholného stredoveku 1: Cirkevná schizma 1054 (rozchod Západu s Východom), dôsledky na výtvarné

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

umenie a kultúru + reforma mníšskeho života pápeža sv. Gregora VII. (pont. 1073-1085) a vznik nových modernejších reholí: kamalduli (sv. Romuald, r. 1012/1072), kartuziáni (sv. Bruno, r. 1084), cisterciáni (sv. Robert z Molesme, r. 1098), premonštráti (sv. Norbert, r. 1120). Význam pre zmany v architektonických dispozičných riešeniach ksotolov, kláštorov a pod. Rytiersko-vojenské rehole ako nový koncept: johaniti = maltézski rytieri (Gerard Tenc, r. 1055, 1099), templári (Hugo de Payens, r. 1119), rytieri Calatrava (č. 1158), nemeckí rytieri (r. 1198). Metafyzika obrannej vojny a jej miesto v kresťanskej kultúre vrcholného stredoveku a novoveku.

Literatúra:

1. DUBY, Georges: Věk katedrál: Umění a společnost 980-1420. Praha: Argo, 2002.
2. LE GOFF, Jacques: Kultura středověké Evropy. Praha: Odeon, 1991.
3. GUREVIČ, Aron J.: Kategorie středověké kultury. Praha: Mladá fronta, 1978.
4. JIRÁSKO, Luděk: Církevní řády a kongregace v zemích českých. Praha: Fénix, 1991.
5. KAMENÍK, Milan: Burgundsko – kraj mnichů : Cîteaux a Bernard z Clairvaux. Praha: Vyšehrad, 2002.
6. OLEXÁK, Peter: Stručná história vzťahov cirkvi a štátu. Ružomberok: Society for Human Studies, 2022.
7. SLIVKA, Michal: Etablovanie rehoľných komunít v mestskom prostredí na Slovensku. In: SLIVKA, Michal: Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 69-77.

Literatúra k benediktínom, ich kultúre a architektúre:

1. DRUGA, Marek: Benediktínske kláštory a ich donárori v arpádovskom Uhorsku. Bratislava: Veda, 2022.
2. FOLTÝN, Dušan: Benediktini a střed Evropy. Praha: Lidové noviny, 2021.
3. GAJDOŠ, Jozef: Počiatky benediktínov v Európe a na Slovensku. Žitavany 2023.
4. KUTHAN, Jiří: Benediktínske kláštery střední Evropy a jejich architektura. Praha: Karolinum, 2014.
5. MATĚJEK, Marek: Benediktini ve středověku. Třebíč: Amaprint – Kerndl, 2011.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

6. Otevři zahradu rajskou: Benediktini v srdci Evropy 800-1300. Praha 2014.

35. Kultúra európskeho vrcholného stredoveku: stredoveké pútnictvo. Kultúrnospoločenské a historické kontexty európskeho pútnictva, determinanty stredovekej architektúry.

Literatúra:

1. DARKEVIĆ, Vladislav Petrovič: Argonauti středověku. Praha: Panorama, 1984.
2. OHLER, Norbert: Náboženské poutě ve středověku a novověku. Praha: Vyšehrad, 2002.
3. SLIVKA, Michal: Homo peregrinus. In: SLIVKA, Michal: Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 45-54.
4. SLIVKA, Michal: Kresťanské pustovnícke hnutie. In: SLIVKA, Michal: Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 63-68.

36. Kultúra európskeho vrcholného stredoveku: križiacke výpravy, rytierstvo, dvorská kultúra (idea rytierstva a jej význam pre stredovekú Európu, dvorská kultúra, hudba a oslavy na stredovekých dvoroch, rytierske legendy, zbroj). Zrod európskej ľúbostnej poézie a trubadúrskej a truvérskej sólovej hudby. Literárne pamiatky (Pieseň o Rolandovi, Peiseň o nibelungoch, Tristan a Izolda a pod.)

Literatúra:

1. BRIDGE, Antony Křížové výpravy. Praha: Academia, 2000.
2. DUGGAN, Alfed: Křížácké výpravy. Praha: Orbis, 1972.
3. FLORI, Jean: Rytíři a rytířství ve středověku. Praha: Vyšehrad, 2008.
4. OTIS-COUR, Leah: Rozkoš a láska: Dějiny partnerských vztahu ve středověku. Praha: Vyšehrad, 2002.
5. PERNOUDOVÁ, Regine: Žena v době katedrál. Praha: Vyšehrad, 2002.
6. VERDON, Jean: Volný čas ve středověku. Praha: Vyšehrad 2003.
7. VILLEHARDOUIN, Goeffroy – CLARI, Robert: Dobytí Konstantinopole. Praha: Argo, 2013.
8. VRTEĽ, Ladislav: Heraldický katechizmus. Bratislava: Veda, 2012.
9. SLIVKA, Michal: Symbolika výzbroje a výstroja. In: SLIVKA, Michal:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 154-165.

37. Románska cirkevná architektúra: pojem romaniky, starorímske konštrukčné postupy a ich prenos do vrcholnostredovekej architektúry: oblúk, klenba (valená, krížová, kupolová), okno, portál, hlavica, stĺp, pilier), dispozičná podoba stredovekého kostola, kláštorný areál, predalpská a zaalpská koncepcia krstiteľnice (najznámejsšie príklady: Rím, Bergamo, Pisa, Parma a pod.).
Lokality románskej architektúry v Európe: Francúzsko, Taliansko, Nemecko (lokality, relácie a odlišnosti).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha: Slovart, 2006.
3. DAVY, Marie-Madeleine: Románská symbolika: Duch 12. století. Praha: Malvern, 2014.
4. BIRNBAUM, Vojtěch: Románsky sloh v Itálii a v Německu. In: BIRNBAUM, Vojtěch: Vývojové zákonitosti v umění. Praha: Odeon, 1987, s. 165-179.
5. PODOLINSKÝ, Štefan: Románske kostoly (Kultúrne krásy Slovenska). Bratislava: Dajama, 2009.
6. SWIECHOWSKI, Zygmunt: Románske umenie v Poľsku. Bratislava: Tatran, 1984.
7. MERHAUTOVÁ, Anežka – TŘEŠTÍK, Dušan – PAUL, Prokop: Románské umění v Čechách a na Moravě. Praha: Odeon, 1984.
8. BINDING, Günther: Stavebný proces v stredoveku: Ako sa stavalo v stredovekej Európe. Bratislava: AEPress, 2016.
9. SLIVKA, Michal: Interakčný charakter kláštora v hospodárskom systéme stredoveku. In: SLIVKA, Michal: Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 166-180.

38. Stredoveký hrad ako fenomén vrcholného stredoveku, východiská stavebného vývoja (maurský alcazar a franská falc), dispozičné riešenia románskych hradov: 1. bárbakán a priekopa (vnútorné opevnenie, hĺbené prvky: suché a vodné priekopy; 2. vstupná brána, veže, padacie mosty; 3. hradby a cimburie; 4. Nádvorie ako centrum života na hrade; 6. Pevnosť: ústredná budova, donjon, prechod od vežových ku kruhovým vežiam; 7. Súkromné komnaty hradu: život na hrade, pohodlie, a pod.; 8. Hlavná sieň: centrum spoločenského života an hrade, zábava,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

komíny, krby, podlaha a pod.; 9. Kaplnka: náboženské priestry, klenby; 10. Kuchyňa: zásoboivanie, čiena kuchyňa, voda a pod.; 11. hradná záhrada: bilinky, zelenina a pod.

Literatúra:

1. SLIVKA, Michal: Hrad v náboženskej predstave človeka (K symbolike veží). In: SLIVKA, Michal: Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 87-96.
2. PHILLIPS, Charles: Stredoveký hrad. Praha: Extra Publishing, 2022.
3. BINDING, Günther: Stavebný proces v stredoveku: Ako sa stavalo v stredovekej Európe. Bratislava: AEPress, 2016.
4. JANOTA, Ľudovít: Slovenské hrady 1-3. Bratislava: Nakladateľstvo Slovenskej ligy, 1935.
5. LENGYELOVÁ, Tünde: Život na šľachtickom dvore. Bratislava: Slovart, 2016.

39. Románske sochárstvo (exteriér chrámu): portál ako miesto sochárskej a kameňosochárskej výzdoby, jeho členenie, námety, sochy zo Chartres a Remeša ako medzníky na ceste k voľnej soche stredoveku; benediktínska a cisterciánska cesta (názory Bernarda z Clairvaux na výzdobu chrámov). Rozvoj rezbárstva (Gerov kríž).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha: Slovart, 2006.
3. SCHAPIRO, Meyer: O estetickém přístupu v románskem umění. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 53-78.
4. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
5. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.

40. Románske sochárstvo (interiér chrámu): kamoňosochárstvo (hlavice stĺpov, stĺpy a piliere, konzoly, krstiteľnice), diela z dreva (sochy a oltáre), práce z kovu (krstiteľnice, kovové chrámové dvere: Hildesheim, Verona, Pisa atď.)
Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha: Slovart, 2006.
3. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
4. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.

41. Románske umenie v Uhorsku: zrod uhorského kráľovstva, dynastická politika Arpádovcov, kontinuita s Veľkomoravskou ríšou, dynastickí svätci, najstaršie uhorské legendy.
– Dispozičné riešenia slovenskej románskej architektúry: rotunda, karner, jednoloďový ksotol, trojloďový kostol. Príklady na rôzune riešenia.
– Najstaršie príkaldy na románsku nástennú maľbu na Slovensku (Kostoľany pod Tríbečom, Šivetice atď).
– Najstarší príklady na sochárstvo z kameňa (kríž z Rusoviec, Leo albus, Nitriansky donátor atď.) a dreva (oltár z Vojnian, Madona z Marianky atď.) na Slovensku.

Literatúra:

1. KONYA, Peter a kol: Dejiny Uhorska 1000-1918. Bratislava: Citadella, 2014.
2. MANNOVÁ, Elena: Krátke dejiny Slovenska. Bratislava: AEPress, 2004.
3. ĎURICA, Milan Stanislav: Dejiny Slovenska a Slovákov v časovej následnosti faktov dvoch tisícročí. Bratislava: Lúč, 2021.
4. OLEXÁK, Peter: Stručná história vzťahov cirkvi a štátu. Ružomberok: Society for Human Studies, 2022.

42. Stredoveké zlatníctvo: cirkevný riad, jeho podoba v jednotlivých umeleckých štýloch a používanie (kalich, monštrancia, paténa atď), zlatnícke techniky (filigrán, gravírovanie, emailovanie atď.), relikviáre, relikviáre, kríže, antependiá, korunovačné klenoty, šperky.
Literatúra:

1. PIATROVÁ, Alena – ŠTIBRANÁ, Ingrid: Ars liturgica: Zlatníctvo v službách liturgie. Katalóg výstavy. Bratislava: Slovenské národné múzeum, 2010.
2. TORANOVÁ, Eva: Zlatníctvo na Slovensku. Bratislava: Tatran, 1975.
3. Svět liturgie. katalóg výstavy. Kostelní Vydří.
4. SIMMEL, Georg: Psychológia šperku. In: SIMMEL, Georg: O podstate

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

kultúry. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 190-196.
5. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
6. SLIVKA, Michal: Umelecké remeslo na Slovensku v románskej dobe. In: SLIVKA, Michal: Pohľady do stredovekých dejín Slovenska. Martin: Matica slovenská, 2013, s. 146-153,

43. Románske maliarstvo: freska, tabuľa, sklo. Relácia a odlišnosti možnosti jednotlivých výtvarnýách techník sprostredkovať teologické obsahy. Maniera greca. Ikona Matky Božej a jej typológia: Theotokos, Orans, Panagia, Eleusa, Hodegetria, Pelagonitissa. Ich podoba, význam a postupná recepcia a transformácia v západom katolíckom prostredí.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3.
2. THOMAN, Rolf (edit.): Románske umění. Praha: Slovart, 2006.

44. Kultúra európskeho vrcholného stredoveku 4: miesto katedry = stredoveké univerzity

Literatúra:

1. VIŠŇOVSKÝ, Emil: Akademický svet a jeho tradície. Bratislava: Veda, 2021.
2. MEDYNSKIJ, E. N: Dejiny pedagogiky. Bratislava: Štátne nakladateľstvo v Bratislave, 1950.

45. Kultúra európskeho vrcholného stredoveku 5: miesto katedry = gotická katedrála: pojem gotika, katedrála ako vrcholné ideové dielo kresťanského stredoveku, dispozičná podoba gotického kostola, lomený oblúk, oporný systém, okno, relácie a odlišnosti.
Lokality gotickej architektúry v Európe: najznámejšie pamiatky gotickej architektúry (Francúzsko, Nemecko, Taliansko, Slovensko, Česko). Relácia a odlišnosti jednotlivých umeleckých okruhov a špecifiká jednotlivých lokalít.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 4.
2. THOMAN, Rolf (edit.): Gotika. Praha: Slovart, 2005.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 33

3. SUGER: Spisy o Saint-Denis. Praha: Oikoymenh, 2006.
4. ULLMANN, Ernst: Svět gotické katedrály. Praha: Vyšehrad, 1987.
5. KOVÁČ, Peter: Katedrála v Chartres: Francouzké umění rané a vrcholné gotiky. Praha: Eminent, 2007.
6. STEJSKAL, Karel: Umenie an dvore Karola IV. Bratislava: Ikar, 2003.

46. Gotické nástenné maliarstvo 13. až 15. storočia na Slovensku: lokality, špecifiká jednotlivých lokalít. Italianizmy a iné umelecké prúdu v slovenskej maľbe neskorého stredoveku.

Literatúra:

1. BURAN, Dušam a kol: Gotika: Dejiny slovenskeho výtvarného umenia. Bratislava: SNG, Slovart, 2003.
2. GERÁT, Ivan (edit.): Umenie na Slovensku : Stručné dejiny obrazov. Bratislava: Slovart, 2007.
3. SLOVENSKO, zväzok KULTÚRA, časť I., kapitola: Výtvarné umenie, s. 590-938. Bratislava: Obzor, 1979.

47. Ars nova (Umenie italského trecenta): žobravé rehole a výtvarné umenie, zmena paradigmy v ikonografii, východiská renesančného umenia: koncepcia posvätných zobrazení (triumfans), vplyv františkanizmu na zmeny výtvarného jazyka (compassio, identificatio) a zmeny v ikonografii (typológia). „Krvácajúce“ toskánske kríže ako prechodové médium.
Literatúra:

1. BURCKHARDT, Jacob: Kultura renesance v Itálii. Praha: Rybka Publishers, 2013
2. BURKE, PEter: Italská renesance. Praha: Mladá fronta, 1996
3. MONTANELLI, Indro: Dante a jeho storočie. Bratislava: Tatran, 1986
4. THOMSON, Augustine: František z Assisi: Nový kritický životopis. Minor, 2022.
5. Le GOFF, Jacques: Svatý František z Assisi. Praha: Vyšehrad, 2004.
6. GREEN, Julien: Brat František. Bratislava: Serafín, 1992.
7. HUNČAGA, Gabriel P. – HUŤKA, Miroslav: Žobravé rehole a stredoveké mestá: Pôsobenie mendikantov stredovekom urbánnom prostredí.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 34

Ružomberok: VErbum, 2022.
8. HUNČAGA, Gabriel P.: Dominikáni na ceste k intelektuálnym elitám vrcholného stredoveku. Bratislava: Centrum pre štúdium kresťanstva, 2013.
9. HUNČAGA, Gabriel P.: Historické= štúdie k dejinám dominikánov. Bratislava: Centrum pre štúdium kresťanstva, 2008.
10. ŠPIČKA, Jiří: Petrarca: Homo politicus. Praha: Argo, 2010.

48. Christus patiens: hľadanie tela a emócie v italskom umení 14. a 15. storočia:

- sochárstvo 13 a 14. storočia: sochárske dielo Nicolu Pisana a jeho syna Giovanniho Pisana, jeho podoba a vzťah k starovekej remeselnej tradícii (Pisa-Camposanto). Veľké sochársky poňaté fasády italských stredovekých katedrál (Siena, Orvieto, Florencia, Miláno). Sochárske dielo Lorenza Maitana a Benedetta Antelamiho. Dialóg gotiky s neskoršími obdobiami (dostavby projektov v 17. až 20. storočí).

Literatúra:

KOVÁČ, Peter: Zrození génia: Giovanni Pisano a Toskánsko mezi gotikou a renesancí. Praha: Ars Auro Prior, 2013

- maliarstvo 13. a 14. storočia: Teórie priestoru a ich praktická realizácia v maliarstve 14-16. storočia (Giotto, Masaccio, della Francesca, Ucello atď.). Fenomén inovácie a modernity v západnom umení. Osobnosti maliarstva: Cimabue, Giotto di Bondone (Kostol San Francesco v Assisi, Cappella Arena Padova, Cappella Bardi v Santa Croce vo Florencii), Pietro a Ambroggio Lorenzettiovci, Simone Martini.

Literatúra:

1. DERBES, Anne – SANDONA, Mark (ed.): The Cambridge Companion to Giotto. Cambridge University Press, 2004.
2. CHASTEL, Andre – BACCHESCHIOVÁ, Edi: Giotto. Bratislava: Pallas, 1991.
3. PROKOPPOVÁ, Mária: Giotto. Bratislava: Tatran, 1989.
4. CORRAIN, Lucia a kol.: Giotto a středověké umění. Praha: Svojtka a

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Vašut, 1996.
5. ANTAL, Frederick: Florentské malířství a jeho společenské pozadí: Měšťanská republika, než převzal moc Cosimo de'Medici – 14. století a počátek století 15. Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění,1954.
6. PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
7. PANOFSKY, Erwin: Perspective as Symbolic Form. Zone Books, 1997.
8. INGERLE, Petr: Příběh perspektivy: Dějiny jedné ideje (Od renesance k modernímu umění a myšlení). Brno 2010
9. HYMAN, Timothy: Sienese Paiting. New York: Thames and Hudson, 2022.
10. PROKOPPOVÁ, Mária: Lorenzetti. Bratislava: Tatran, 1986.

49. Umenie a kultúra v čase „čiernej smrti": morová epidémia 1348, kríza spoločnosti v polovici 14. storočia, demografické, spoločenské, historické, etické a kultúrne dôsledky.

Literatúra:

1. ARIÉS, Philippe: Dějiny smrti. Praha: Argo, 2020.
2. BERGDOLT, Klaus: Černá smrt v Evropě. Praha: Vyšehrad, 2002.
3. PORTER, Roy: Dějiny medicíny. Praha: Prostor, 2015.

50. Architektúra 15. storočia v Itálii: spoločenské determinanty, vládnuce rody a ich vzťah k umeniu,
antická tradícia, jej štúdium, recepcia a transformácia, teoretické východiská architektúry, podoba architektonických článkov (stena, okno, portál, dispozícia stavby).
– Architekti: Filippo Brunelleschi, Leon Battista Alberti, Michelozzo Michelozzi) a ich projekty:
– verejné stavby vo Florencii: Ospedale degli innocenti…
– sakrálne priestory vo Florencii: Duomo a jeho kupola, Santo Spirito, San Lorenzo, Cappella Pazzi,
– renesančné paláce vo Florencii: Palazzo Rucelai, Palazzo Strozi, Palazzo Pitti, Palazzo Medici atď.,
– vily a záhrady Mediciovcov v Toskánsku: Villa de Cafaggiolo, Villa del Trebbio, Villa de Careggi. Villa Medici de Fiesole, Villa de Castello, Villa de Poggio a Caiano, Villa La Petraia, Giardino di Boboli, Villa di Cerreto Guidi, Palazzo di Seravezza, Giardino di Pratolino, Villa La Màgia, Villa di Artimino, Villa di Poggio Imperiale. Východiska,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 36

stavby, záhradná úprava, voda.
– Významné renesančné stavby mimo Florencie: Mantova, Rimini, Milano, Neapol aaď.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
2. TOMAN, Rolf (edit.): Umění italské renesance. Praha: Slovart, 1996.
3. BIETOLETTI, S. a kol.: Umění a architektura Florencie. Praha: Slovart, 2008.
4. BIRNBAUM, Vojtěch: Italská renesance. In: BIRNBAUM, Vojtěch: Vývojové zákonitosti v umění. Praha: Odeon, 1987, s. 180-226.
5. LANG, Jack: Lorenzo Nádherný. Bratislava: Renmidium, 2002.
6. MÁCHALOVÁ, Jana: Příběhy slavných italských vil. Praha 2010-
7. MÁCHALOVÁ, Jana – CHVATÍK, Ivan: Příběhy slavných vil renesančního Říma. Praha 2019

51. Sochárstvo 15. storočia v Itálii: spoločenské determinanty, vládnuce rody a ich vzťah k umeniu,
antická tradícia, jej štúdium, recepcia a transformácia, teoretické východiská, formálne zdroje pre talianske sochárstvo 15. storočia, druhy, námety, materiál, súťaž na dvere baptistéria sv. Jána vo Florencii, výzdobný program troch dverí, Orsanmichele: pamiatka a jej výzdoba, osobnosti a tvorba:
– Florencie (Lorenzo Ghibeti, Donatello, Lucca della Robbia, Verrocchio),
– Lombardie (Tullio Lombardo),
– Bologne (dell´Arca),
– Neapolu (Francesco Laurana) a iných miest.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
2. ŠTECH, Václav Vilém: Italská renesanční plastika. Praha: 1960.
3. PETERAJOVÁ, Ľudmila: Donatello. Bratislava: Pallas, 1970.
4. BERTELÀ, Giovanna Gaeta: Donatello. Florence: Scala, 2007.
5. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
6. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

52. Maliarstvo 15. storočía v Toskánsku (Masaccio, Paolo Uccelo, Fra Angelico, Filippo Lippi, Sandro Botticelli, Domenico Ghirlandaio), Umbrii (Piero della

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 37

Francesca), Lombradii (Andrea Mantegna): fresky, objekty, vedúce postavenie Florencie a iných miest, experimenty s perspektívou, traktáty, autori (, Pietro Perugino,, diela, lokality.
Literatúra:

1. cudzojazyčné monografie umelcov na požiadanie mailom
2. PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
3. HUIZINGA, Johan: Realizmus a renesancia. In: HUIZINGA, Johan: Kultúrnohistorické eseje. Bratislava: Európa, 2016, s. 113-133.
4. ŠTECH, Václav Vilém: Piero della Francesca. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1962.
5. GINZBURG, Carlo: Pierovo tajemství: Piero della Francesca, malíř rané renesance. Praha: Argo, 2021.
6. LAVIN, Marilyn Aronberg: Piero della Francesca. New York: Phaidon, 2002.

53. Flámske maliarstvo 15. storočia: Flámske maliarstvo: techniky, závesný obraz, oltáre, autori a ich diela (Robert Campin, Melchior Broederlam, Rogier van der Weyden, Hugo van der Goes, Jan van Eyck, Hans Memling)
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 5.
2. VACKOVÁ, Jarmila: Van Eyck. Praha: Academia, 2005.
3. HUIZINGA, Johan: Jeseň stredoveku. Bratislava: Tatran, 1990.
4. NASH, Susie: Northern Renaissance Art. Oxford: Oxford University Press, 2008.
5. HUIZINGA, Johan: Sprostredkovateľské postavenie Nizozemska medzi západnou a strednou Európou. In: HUIZINGA, Johan: Kultúrnohistorické eseje. Bratislava: Európa, 2016, s. 33-49.
6. SCHAPIRO, Meyer: „Muscipula diaboli“: Symbolika oltáře Merodů. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 37-47.
7. SCHAPIRO, Meyer: Poznámka k oltáři Merodů. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 49-52.

54. Islamské umenie na Západe 2: Al-Andalus: Granada (Alhambra)

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 3., kapitola 8
2. PIJOAN, José: Dejiny umenia 4., kapitola 8
3. BRETT, Michael: Mauri (Islam na západe). Bratislava: tatran, 1989.

55. Neskorogotické zaalpské sochárstvo: Oltárne retábulum ako symbol a umelecký objekt: oltár a jeho členenie a podoba (palla a krídlový oltár ako princíp). Kamenné sochy. Najvýznamnejší rezbári: Jorg Huber, Veit Stoss, Tilman Riemenschneider, Michael Pacher, Adam Kraft, Herman Rode, Hans Multscher , Michael Erhart, Anton Pilgram, Bernt Notke, Majster Pavol z Levoče.

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 4.
2. CIDLINSKÁ, Libuše: Gotické krídlové oltáre. Bratislava: Tatran, 1989.
3. HOMOLKA, J.- HORVÁTH, P. – KOTRBA, F. – KOTRBA, V.: Majster Pavol z Levoče: Tvorca vrcholného diela slovenskej neskorej gotiky. Bratislava: SVKL, 1964.
4. HOMOLKA, Jaromír: Majster Pavol z Levoče. Bratislava: Tatran, 1973.
5. NOVOTNÁ, Mária: Majster Pavol z Levoče: Ruky a zlato v službe ducha. Bratislava: Historické múzeum SNM, 2017.
6. NOVOTNÁ, Mária: Majster Pavol a jeho oltár: Hlavný oltár Majstra Pavla v Levoči. Bratislava: Ikar, 2021.
7. BURAN, Dušan (edit.): Gotika (Dejiny slovenského výtvarného umenia): Bratislava: SNG, 2003.
8. BOBÁK, Igor – BOBÁKOVÁ, Mária – DLUGOŠ, František: Bazilika sv. Jakuba v Levoči. Bambow, 2016.
9. STEJSKAL, Karel: Umenie an dvore Karola IV. Bratislava: Ikar, 2003.
10. KUTAL, Albert: České gotické sochařství 1350-1450. Praha: SNKLU – Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1962.
11. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
12. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.

56. Neskorogotické zaalpské maliarstvo:
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 4.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

2. THOMAN, Rolf (edit.): Gotika. Praha: Slovart, 2005.
3. BURAN, Dušan (edit.): Gotika (Dejiny slovenského výtvarného umenia): Bratislava: SNG, 2003.
4. DVOŘÁKOVÁ, Vlasta – KRÁSA, Josef – STEJSKAL, Karel: Stredoveká nástenná maľba na Slovensku. Bratislava: Tatran, 1978.
5. ROYT, Jan: Stŕedověké malířství v Čechách. Praha: Karolinum, 2002.
6. STEJSKAL, Karel: Umenie na dvore Karola IV. Bratislava: Ikar, 2003.

57. Téma zvieraťa v neskorostredovekom výtvarnom umení

Literatúra:

1. DVOŘÁKOVÁ, Daniela a kol.: Človek a svet zvierat v stredoveku. Bratislava: VEDA, 2015.
2. DVOŘÁKOVÁ, Daniela: Kôň a človek v stredoveku – K spolužitiu človeka a koňa v Uhorskom kráľovstve. Praha: Rak, 2007.
3. TEREN, Štefan – MOLNÁR, Ladislav – RUSINA, Ivan: Lov a zver vo výtvarnom prejave. Bratislava: Príroda, 1988.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 40

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 41

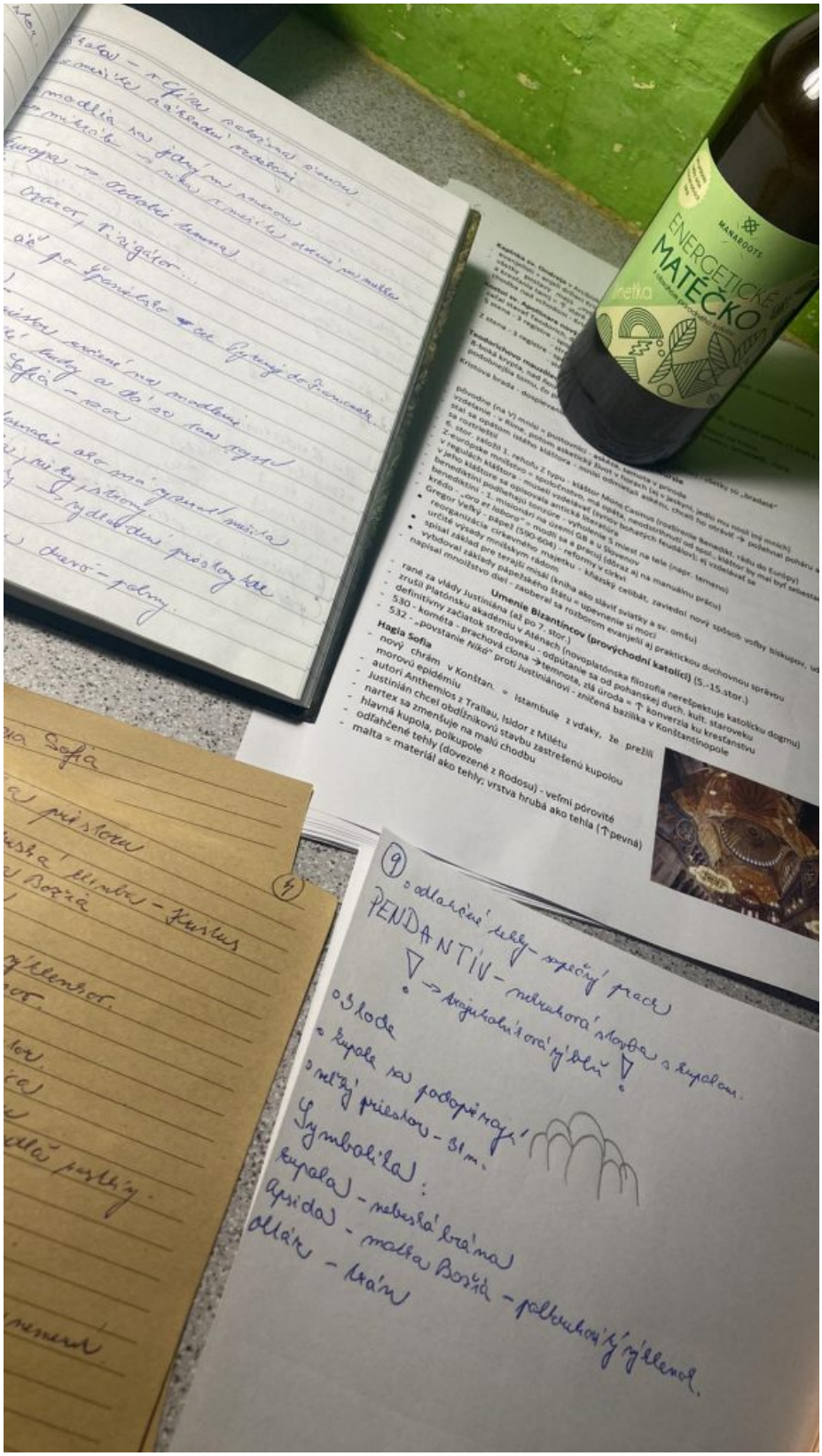

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 42

Vlastné poznámky sú základom správneho štúdia a úspešných výsledkov bádania...

Štvrtý semester

(umenie 16. až 18. storočia)

58. Vrcholná renesancia: Leonardo da Vinci: Leonardo pozorovateľ a žiak, Leonardo hudobník a konštruktér hudobných nástorov a mechanických strojov pre zábavua a divadlo, Leonardo scénograf. Náboženské maľby, madony, portréty, nástenné maľby.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. SUH, H. Anna: Leonardov skicár. Bratislava: Slovart, 2007.
3. ZOLLNER, Frank: Leonardo da Vinci: Malířské a kreslířské dílo. Praha: Taschen/Slovart,
4. ZOLLNER, Frank: Leonardo. Praha: Taschen/Slovart, 2004.
5. NARDINI, Bruno: Leonardo da Vinci: Bratislava: Tatran, 1990.
6. JÍLEK, František: Muž z Vinci. Bratislava: Tatran, 1989.
7. ISAACSON, Walter: Leonardo Da Vinci. Bratislava: Eastone Books, 2018.
8. NICHOLL, Charles: Leonardo da Vinci: Vzlety mysli. Praha: BBart, 2006.
9. ATALAY, Bulent: Matematika a Mona Lisa : Umenie a veda Leonarda da Vinci. Bratislava: Slovart, 2007.
10. CAPRA, Fritjof: Věda mistra Leonarda: Pohled do mysli velkého renesančního génia. Praha: Academia, 2009.
11. FREUD, Sigmund: Spomienka z detstva Leonarda da Vinci. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2020.

59. Vrcholná renesancia: Raffaello Sanzio–maliar. Raffaello pozorovateľ a žiak, rané diela v umbrijskom a toskánskom slohu, prvé syntézy vo Florencii, diela v Ríme, vrcholné syntézy vo Vatikáne. Náboženské maľby, madony, portréty.

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. BÉRENCE, Fred: Raffael: Neboli moc ducha. Praha: Nakladatel F. Topič, 1936.
3. BLAŽÍČEK, Oldřich: Raffael. Praha: Odeon, 1982.
4. CRISTOFANELLI, Rolando: Raffael. Bratislava: Tatran, 1971.
5. JOANNIDES, Paul: Raphael (World of Art). London: Thames & Hudson, 2022.
6. FALCK-YTTER, Harald – HRADIL, Radomil: Velké tajemství Raffaelovy Athénské školy. Lelekovice: Franesa, 2020.
7. SIBLÍK, Jiří: Raffael – Kresby. Praha: Odeon, 1975.

60. Raffaello-architekt a fenomén renesančnej vily.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. BÉRENCE, Fred: Raffael: Neboli moc ducha. Praha: Nakladatel F. Topič, 1936.
3. BLAŽÍČEK, Oldřich: Raffael. Praha: Odeon, 1982.
4. CRISTOFANELLI, Rolando: Raffael. Bratislava: Tatran, 1971.
5. ZUCCARI, Alessandro: Raffaello e le dimore del Rinascimento. Ediz. illustrata. Giunti Editore, 2010.
6. MÁCHALOVÁ, Jana: Příběhy slavných italských vil. Praha: Kant, 2010.
7. CHVATÍK, Ivan – MÁCHALOVÁ, Jana: Příběhy slavných vil renesančního Říma. Praha: Filosofia, 2020.
8. BŮŽEK, Václav: Kratochvíle posledních Rožmberků. Praha: NLN, 2012.
9. SKALICKÝ, Alexandr: Zahrady a vily manýsismu v souvislostech. Praha: Jalna, 2009.

61. Od vrcholnej renesancie k baroku: Michelangelo-sochár.

62. Od vrcholnej renesancie k baroku: Michelangelo-maliar: kreovanie dvoch prístupov v maľbe prvej polovice 16. storočia: cesta *sfumato* (Leonardo da Vinci, Andrea del Sarto, Raffaello Sanzio atď.) a cesta *disegno* (Botticelli, Michelangelo, Bronzino atď.).

63. Od vrcholnej renesancie k baroku: Michelangelo-architekt.
Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. FORCELLINO, Antonio: Michelangelo: Nepokojný život. Praha: Vyšehrad, 2012.
3. NARDINI, Bruno: Stretnutie s Michelangelom. Bratislava: Tatran, 1978.
4. Michelangelo: Podoba živé tváře (dokumenty, básne, korešpondencia). Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964.
5. NERET, Gilles: Michelangelo. Praha: Taschen/Slovart, 2003.
6. GROMLING, Alexandra: Michelangelo. Bratislava: Slovart, 2006.
7. STONE, Irving: Agónia a extáza : Román o Michelangelovi. Bratislava: SPKK, 1963.
8. SCHULZ, Karel: Kameň a bolesť: Román o Michelangelovi. Bratislava: Práca, 1959.
9. CRISTOFANELLI, Rolando: Denník blázna Michelangela. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1982.
10. BUONARROTI, Michelnagelo: Útrapy v hľadaní (výber z poézie): Bratislava: Ars stigmy, 1990.
11. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
12. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

64. Maliarsky rukopis ako fenomén dejín maliarstva: Vrcholy iluzionizmu a počiatky odklonu od tejto idey: italská (Leonardo da Vinci) a severská (Jan van Eyck, Hans Holbein) cesta v vrcholom iluzionizmu. Následná zmena módy k delenému a pastóznemu maliarskemu rukopisu.

Literatúra:

1. VOLAVKA, Vojtěch: Maliarsky rukopis. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1956.
2. BATSCHMANN, Oskar – GRIENER, Pascal: Hans Holbein. Reaktion Books, 2013.

65. Manierizmus v talianskom a európskom umení 16. storočia: Manierizmus, znaky manierizmu v umení. Záhrady a voda.

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. PREISS, Pavel: Panorama manýrismu. Praha: Odeon, 1974.
3. HOCKE, Gustav René: Svět jako labyrint. Praha: Triáda, 2001.
4. SKALICKÝ, Alexandr: Zahrady a vily manýsismu v souvislostech. Praha: Jalna, 2009.

66. El Greco

Literatúra:

1. GUDIOL, José: El Greco. Praha: Odeon, 1976.
2. MEDINA DE VARGAS, Raquel: El Greco. Praha: Sun, 2010.

67. Benátske maliarstvo 16. storočia 1: geografické a spoločenské špecifiká, optické špecifikám, východiská (Gentile Bellini, Giovanni Bellini), olejomaľba na plátne, Giogione.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia ….
2. DE VARGAS, Raquel Medina: El Greco. Praha: Sun, 2010.
3. VESTDIJK, Simon: Piata pečať (román o El Grecovi). Bratislava: SPKN, 1961.
4. KRIEGESKORTE, Werner: Giuseppe Arcimboldo. Praha: Taschen/Slovart, 2003.

68. Benátske maliarstvo 16. storočia 2: Najväčší majstri prechodu od renesancie k baroku (Tizian, Veronese, Tintoreto). Manierizmus a benátska maliarska škola 16. storočia.
Literatúra:

1. PIJOAN
2. KENNEDY, Ian G.: Tizian. Praha: Taschen/Slovart, 2008.
3. KRSEK, Ivo: Tizian. Praha: Odeon, 1976.
4. WEISS, David: Benátčan (román o Tizianovi). Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989.
5. BERNARI, Carlo – DE VECCHI, Pierluigi: Tintoretto. Praha: Odeon, 1980.
6. PIOVENE, Guido – MARINI, REmigio: Veronese. Praha: Odeon, 1984.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 46

69. Umelecký akt:
– Mužské telo: Michelangelo, Jean Auguste Dominique Ingres, Théodore Géricault... Lucian Freud
– Ženské telo: Tizian, Francisco Goya, William-Adolphe Bouguereau, Édouard Manet, Auguste Renoir, Amedeo Modigliani... Lucian Freud

Literatúra:

70. Umenie európskeho portrétu: kompozičné a významenové schémy: oficiálny portrét, súkromný portrét, párový portrét, dvojportrét, priateľský portrét a pod. Typológia pozadí.

Literatúra:

1. HALÁSZOVÁ, Ingrid: Pred portrétom: Úvahy o obsahoch, významoch, funkciách a reprezentačných stratégiách portrétu v ranom novoveku. Bratislava: Trnavaská univerzita, 2020.

71. Renesancia vo Francúzsku (architektúra): francúzske umenie 16. storočia: František I., architektúra (verejné budovy, kostoly, zámky, záhrady; autori: Domenico da Cortona, Pierre Lescot)

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. ZERNER, Henri: Renaissance Art in France: The Invention of Classicism. Paris: Flammarion, 2003.
3. DEFRESNE, Claude: František I.: Ostrava: Domino, 2002.
4. FRIEDOVÁ, Leonie: kateřina Medicejska. Praha: Academia, 2007.

72. Renesancia vo Francúzsku (sochárstvo): náhrobky, fontány, voľné sochy, reliéf; autori: Jean Goujon, Giovanni Giusti, Philibert de l’Orme, Germain Pilon, Benvenuto Cellini)
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. ZERNER, Henri: Renaissance Art in France: The Invention of Classicism.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Paris: Flammarion, 2003.
3. CELLINI, Benvenuto: Vlastní životopis. Praha : Odeon, 1976
4. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
5. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

73. Renesancia vo Francúzsku (maliarstvo):, maliarstvo: tzv. „prvá škola z Fontainebleau (1531-1610)“ a jej autori: Rosso Fiorentino, Francesco Primaticcio, Niccolò dell´Abbate, Juste de Juste), znaky manierizmu v umení.

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. ZERNER, Henri: Renaissance Art in France: The Invention of Classicism. Paris: Flammarion, 2003.

74. Nizozemské maliarstvo 16. storočia: východiská, tendencie, námety, Hieronymus Bosch, Pieter Bruegel Starší.

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 6.
2. BOSING, Walter: Bosch : Malířské dílo. Praha: Taschen/Slovart, 2000.
3. ROBERTS-JONES: Philippe a Francoise: Bruegel: Praha: Slovart, 2003.
4. ROLINOVÁ, Dominique: Divý Pieter (román): Bratislava: Tatran, 1986.
5. TIMMERMANS, Felix: Pieter Bruegel (román): Bratislava: SPKK, 1959.

75. Renesančné umenie na Slovensku (architektúra): import ideií a tvarov z Itálie, ich recepcia a transformácia v domácom prostredí. Kaštiele. Ich fortifikačná funkcia (Betlanovce, Diviaky). Obytné domy a námestia (Thurzov dom v Levoči i v Banskej Bystrici).

Literatúra:

1. RUSINA, Ivan a kol: Renesancia: Umenie medzi neskorou gotikou a barokom. Bratslava: SNG, Slovart, 2009.
2. GERÁT, Ivan (edit.): Umenie na Slovensku: Stručné dejiny obrazov.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Bratislava: Slovart, 2007.
3. SLOVENSKO, zväzok KULTÚRA, časť I., kapitola: Výtvarné umenie, s. 590-938. Bratislava: Obzor, 1979.

76. Renesančné umenie na Slovensku (sochárstvo, maliarstvo): portály, schody, výklenky, kazateľnice (Pezinok, 1553). Kamenný oltár zo Svätého Jura, Rolandova fontána v Bratislave od O. Luthringera. Nástenné maľby a krídlové drevené oltáre (Liptovský Ján). Svetské maliarstvo: portréty, nástenné a ornamentálne maľby (freska v Tepličke nad Váhom , Bratislavský hrad).

Literatúra:

1. RUSINA, Ivan a kol: Renesancia: Umenie medzi neskorou gotikou a barokom. Bratslava: SNG, Slovart, 2009.
2. GERÁT, Ivan (edit.): Umenie na Slovensku: Stručné dejiny obrazov. Bratislava: Slovart, 2007.
3. SLOVENSKO, zväzok KULTÚRA, časť I., kapitola: Výtvarné umenie, s. 590-938. Bratislava: Obzor, 1979.

77. Barok: termín barok, časové vymedzenie barokového slohu, základné znaky, nábeoženské východiská (sv. Ignác z Loyoly, Tridentský koncil), prostriedky ciele umenia

Literatúra:

1. TOMAN, Rolf: Baroko. Praha: Slovart, 1999.
2. TAPIÉ, Victor-Lucien: Barok. Bratislava : Pallas, 1971.
3. BAUER, Hermann – PRATER, Andreas – WALTHER, Ingo F.: Baroko. Praha: taschen/Slovart, 2007.
4. KALISTA, Zdeněk: Tvář baroka. Praha : SPN, 1990.
5. SYPHER, Wylie: OD renesance k baroku : Proměny umění a literatury 1400-1700. Praha : Odeon, 1971.

78. Baroková architektúra v Itálii: znaky barokovej architektúry, autori a ich diela: Vignola (kostol Il Gesu), Borromini (San Carlo alle Quattro Fontane, Oratorio dei Filippini, Sant’Ivo alla Sapienza, Sant’Agnese in Agone).
Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. TOMAN, Rolf: Baroko. Praha: Slovart, 1999.
2. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
3. FAGIOLO, Maurizio – CIPRIANI, Angela: Bernini. Florencie: Scala, 1981.
4. BLAŽÍČEK, Oldřich J.: Gianlorenzo Bernini. Praha 1964.
5. BIRNBAUM, Vojtěch: Barokní princip v dějinách architektury. In: BIRNBAUM, Vojtěch: Vývojové zákonitosti v umění. Praha: Odeon, 1987, s. 24-46.

79. Baroková architektúra na Slovensku kostol sv. Jána Krstiteľa v Trnave, kostol sv. Trojice v Bratislave atď.

Literatúra:

1. CORETHOVÁ, Anna: Pietas Austriaca: Fenomén rakouské barokní zbožnosti. Olomouc: Refugiium Velehrad-Roma, 2013.
2. RUSINA, Ivan (edit.): Dejiny slovenského výtvarného umenia: Barok. Bratislava: SNG, 1998.

80. Barokové maliarstvo v Itálii (klasicizujúca línia): základné znaky barokového maliarskeho štýlu. klasicizujúci barok (Annibale Carracci), akadémie a akademizmus, spory o carakter maľby.

Literatúra:

1. TOMAN, Rolf: Baroko. Praha: Slovart, 1999.
2. BAUER, Hermann – PRATER, Andreas – WALTHER, Ingo F.: Baroko. Praha: taschen/Slovart, 2007.
3. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

81. Baroková iluzívna freska: predchodcovia koncepcie: Mantova (Mantegna), Parma (Correggio), Rím (Michelangelo); jej princípy, ciele a hlavné príklady: Rím = 1. Andrea Pozzo: Oslava misionárskej činnosti jezuitov; 2. Andrea Cortona: Triumf Božej prozreteľnosti (Triumf rodu Barberini); 3. Giovanni Battista Gaulli-Baciccia: Triumf mena Ježišovho + Veneto (Tiepolo a jeho koncepcie iluzívnych fresiek).
Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. TOMAN, Rolf: Baroko. Praha: Slovart, 1999.
2. BAUER, Hermann – PRATER, Andreas – WALTHER, Ingo F.: Baroko. Praha: taschen/Slovart, 2007.
3. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.

82. Barokové maliarstvo v Itálii: Caravaggio (osobnosť, maliarsky rukopis, princípy maľby, hlavné diela), Baroková maliarstvo v Itálii: Caravaggio.

Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
2. LANGDON, Helen: Caravaggio. Brno: BB/art, 2002.
3. SCHUTZE, Sebastian: Caravaggio: The Complete Work. Taschen, 2017.

83. Barokové maliarstva mimo Itálie: flámske maliarstvo (Peter Paul Rubens): katolícka línia, alegoréza v obrazových cykloch. Veľká syntéza baroka (Rubensove cykly a veľké alegórie).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
2. NÉRET, Gilles: Rubens. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
3. AVERMAETE, Roger: Rubens a jeho doba. Bratislava

84. Barokové maliarstva mimo Itálie: nizozemské maliarstvo (Rembrandt van Rijn), protestantské prostredie.
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
2. HUIZINGA, Johan: Kultúra Nizozemska v 17. storočí. Bratislava: Europa, 2011.
3. ARPINO, GIOVANNI – LECALDANO, Paolo: Rembrandt. Praha: Odeon, 1980.
4. ŠTECH, Václav Vilém: Rembrandt. Praha: Odeon, 1966.
5. WEISS, David: Já, Rembrandt (román). Praha: Svoboda, 1990.
6. GLOGER, Gotthold: Muž so zlatou prilbou (román o Rembrandtovi). Košice, 1989.
7. VAN LOON, Henrik Willem: Rembrandt: Jeho život a doba. Bratislava:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 51

SPKK, 1958.

85. Barokové maliarstva mimo Itálie: žánrová maľba (Vermeer van Delft)
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
2. René HUYGNE, René – BINACONI, Piero: Vermeer. Praha: Odeon, 1981.
3. HUIZINGA, Johan: Kultúra Nizozemska v 17. storočí. Bratislava: Europa, 2011.

86. Barokové maliarstva mimo Itálie: španielske maliarstvo (Diego Velázquez).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
2. GUDIOL, José: Velázquez. Praha: Odeon, 1978.
3. DE VARGAS, Raquel Medina: El Greco. Praha: Sun, 2010.
4. VESTDIJK, Simon: Piata pečať (román o El Grecovi). Bratislava: SPKN, 1961.

87. Barokové maliarstva mimo Itálie: Slovensko
Literatúra:

1. RUSINA, Ivan a kol.: Barok (Dejiny slovenského výtvarného umenia). Bratislava: SNG, 1998.
2. BALÁŽOVÁ, Barbara – MEDVECKÝ, Jozef – SLIVKA, Dušan: Medzi zemou a nebom: Majstri barokovej fresky na Slovensku. Bratislava : Ústav dejín umenia SAV, 2013.
3. CORETHOVÁ, Anna: Pietas Austriaca: Fenomén rakouské barokní zbožnosti. Olomouc: Refugiium Velehrad-Roma, 2013.

88. Barokové sochárstvo v Itálii: Gianlorenzo Bernini. Busty, voľná socha, mytológie, fontány, kolonáda na nám. sv. Petra, rímske fontány).
Literatúra:

1. PIJOAN, José: Dejiny umenia 7.
2. BLAŽÍČEK, Oldřich J.: Gianlorenzo Bernini. Praha 1964.
3. MORMANDO, Franco: Bernini: His Life and His Rome. Chicago: University

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

of Chicago Press, 2013.
4. FAGIOLO, Maurizio – CIPRIANI, Angela: Bernini. Florencie: Scala, 1981.
5. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
6. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

89. Francúzska architektúra 17. storočia: Klasicizmus (style classique): Salomon de Brosse, Jacques Lemercier, Louis Le Vau, François Mansart, Julian Hardouin Mansart, André Le Nôtre.
Literatúra:
– Pijoan

90. Francúzske maliarstvo 17. storočia: Klasicizmus (style classique): Simon Vouet, Georges de La Tour, Charles Le Brun, Nicolas Poussin, Claude Lorrain.
Literatúra:

1. Pijoan
2. PETROVÁ, Eva: Nicolas Poussin. Praha: Odeon, 1987.
3. POUSSIN, Nicolas: Dopisy a dokumenty. Praha: Arbor vitae, 2002.
4. KEAZOR, Henry: Nicolas Poussin. Taschen, 2007.

91. Francúzske sochárstvo 17. storočia: Pierre Paul Puget, François Girardon, Charles Antoine Coysevox
Literatúra:

1. Pijoan
2. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
3. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

92. Zátišie 17. a 18. storočia (a ďalších storočí). Východiská, počiatky, zlatý vek v 17. storočí (Nizozemsko, Španielsko, Francúzsko).

Literatúra:

1. WOLF, Norbert: Still Life. Taschen, 2009.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 53

2. LAUDOVÁ, Věra: Zátiší. Praha: Odeon, 1983.
3. SCHAPIRO, Meyer: Jablka Cézannova, esej o významu zátiší. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 193-223.

93. Anglické umenie 17. storočia: Inigo Jones, Sir Christopher Wren, Anthony van Dyck.
Literatúra:

1. TINNISWOOD, Adrian: His Invention So Fertile: A Life of Christopher Wren. Oxford: Oxford University Press, 2001.
2. ACKROYD, Peter: Albion: Kořeny anglické imaginace. Praha: BB art, 2004.
3. Pijoan

94. Úvod do problematiky umenia 18. storočia
Literatúra:

1. Pijoan č. 8
2. ROUSSEAU, Jean-Jacques: O spoločenskej zmluve. Bratislava: Kalligram, 2010.
3. ROUSSEAU, Jean-Jacques: Emil alebo O výchove. Bratislava: Slovenský spisovateľ,
4. HANZAL, Josef: Od baroka k romantizmu. Praha: Academia, 1987.

95. Slobodomurárstvo ako kultúrny fenomén 18. a nasledujúcich storočí

Literatúra:

1. MACNAULTY, W. Kirk.: Svobodné zednářství: Symboly, tajemství, význam. Praha: Knižní klub, 2007.
2. BOUCHER, Jules: Zednářská symbolika. Praha: Trigon, 1998.
3. HRADSKÁ, Katarína: Slobodomurárske lóže v Bratislave. Bratislava: Marenčin PT, 2005.
4. HAUBELT, Josef: Wolfgang Amadeus Mozart v jasu svobodného zednářství. Praha: Slávy dcera, 2006.
5. WEBER, John: Ztracený symbol: Ilustrovaný průvodce. Praha: Plejáda, 2010.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

96. Francúzske maliarstvo 18. storočia: galantný sloh (Jean-Antoine Watteau), rokoko a budoárový sloh (François Boucher, Jean-Honoré Fragonard), zátišie a žánrová maľba (Jean Baptiste-Siméon Chardin).
Literatúra:

1. Pijona č. 8
2. BROOKNEROVÁ, Anita: Antoine Watteau. Praha : Odeon, 1969

97. Francúzska architektúra 18. storočia: Jacques-Germain Soufflot. Klasicizmus, Neoklasicizmus v Európe verzus style classique 18. storočia.
Literatúra:

1. Pijoan
2. TOMAN, Rolf (edit.): Neoclassicism and Romanticism. Cologne: Könemann, 2000.
3. KUHN, I. (edit.): Klasicistická architektúra na Slovensku. Bratislava: Tvar, 1955.
4. VACULÍK, Karol: Umenie 19. storočia na Slovensku. Bratislava: Tvar, 1952.
5. PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, Anna: Maliarstvo 18. storočia na Slovensku. Bratislava: Veda, 1983.

98. Francúzske sochárstvo 18. storočia: Antoine Coysevox, Francois Girardon, Guillaume Coustou Starší

Literatúra:

1. Pijoan
2. TOMAN, Rolf (edit.): Neoclassicism and Romanticism. Cologne: Könemann, 2000.
3. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
4. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

99. Anglické maliarstvo 18. storočia: William Hogarth, Sir Joshua Reynolds, Thomas Gainsborough, Joseph Wright of Derby, John Constable
Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 55

1. Pijoan
2. TOMAN, Rolf (edit.): Neoclassicism and Romanticism. Cologne: Könemann, 2000.
3. WATKINSON, Raymond: Hogarth. Bratislava: SVKL, 1959.
4. ACKROYD, Peter: Albion: Kořeny anglické imaginace. Praha: BB art, 2004.

100. Talianske maliarstvo 18. storočia: veľká tradícia iluzívnej fresky a náboženskej maľby (Giovanni Battista Tiepolo a jeho dielňa), umenie benátskej veduty (Giovanni Antonio Canal zvaný Canaletto, Francesco Lazzaro Guardi, Bernardo Bellotto, Pietro Longhi, Giovanni Paolo Panini, Giovanni Battista Piranesi).
Literatúra:

1. Pijoan č.
2. TOMAN, Rolf (edit.): Neoclassicism and Romanticism. Cologne: Könemann, 2000.
3. PIOVENE, Guido – PALLUCCHIONIOVÁ, Anna: Giambattista Tiepolo. Praha: Odeon, 1987

101. Ruské umenie 18. storočia: zmena paradigmy v Rusku z „východného“ na „západný“ model. Talianski umelci v Rusku. Vplyv osvieteneckej francúzskej kultúry 18. storočia na vývoj ruského umenia 18. a 19. storočia.
Literatúra:

1. Pijoan
2. Dejiny ruského umenie: Od začiatkov po súčasnosť. Bratislava: Pallas, 1977

102. Architektúra 18. storočia na Slovensku a v strednej Európe: rokoko a neoklasicizmus.
Literatúra

1. ŠÁŠKY, Ladislav: Bratislavské rokoko. Bratislava: Tatran, 1982.
2. KUHN, I. (edit.): Klasicistická architektúra na Slovensku. Bratislava: Tvar, 1955.
3. KONEČNÝ, Michal a kol.: Vitruvius Moravicus: Neoklasicistní aristokratická architektura na Moravě a ve Slezsku po roce 1800. Praha: Národní památkový ústav, 2015.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 56

103. Maliarstvo 18. storočia na Slovensku

Literatúra:

1. PETROVÁ-PLESKOTOVÁ, Anna: Maliarstvo 18 storočia na Slovenku. Bratislava: Veda, 1983.
2. BALÁŽOVÁ, Barbora – MEDVECKÝ, Jozef: Medzi zemou a nebom: Majstri barokovej fresky na Slovensku. Bratislava: SHA, 2009.
3. UČNÍKOVÁ, Danuta: Historický portrét na Slovensku. Martin: Osveta, 1980.

104. Sochárstvo 18. storočia na Slovensku: Georg Raffael Donner, Ľudovít Gode, Franz Xaver Messerschmidt.

Literatúra:

1. KOSTKA, Juraj a kol.: Život a dielo J. R. Donnera: Donner a jeho okruh na Slovensku, Bratislava 1954, s. 9–46.
2. MALÍKOVÁ, Mária: Juraj Rafael Donner a Bratislava, Bratislava 1993, s. 11–64.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 57

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 58

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 59

Na ceste k vrcholom...

Piaty semester

(Umenie 19. storočia)

105. Goya: rokokový fáza, kartóny pre tapisérie, protoromantické tendencie, grafické cykly, zrod moderného umeleckého názoru, rukopis malieb, techniky grafického umenia.

Literatúra:

1. Pijoan
2. HAGEN, Rese-Marie a Rainer: Goya. Praha: Taschen/Slvoart, 2004
3. CONNELL, Evan S.: Francisco Goya. Brno: BB/art, 2006.
4. GÜNTHEROVÁ-MAYEROVÁ, Alžbeta.: Goya. Bratislava: Tvar, 1951

106. Francúzska „revolučná“ architektúra: utópia verzus realizácia a umenie Francúzskej revolúcie.
Literatúra:

1. STAROBINSKI, Jean: Symboly rozumu. Brno: Barrister & Principal, 2004.
2. MICHELET, Jules: Francouzská revoluce. Praha: Odeon, 1989.
3. BASZKIEWICZ, Jan –MELLER, Stefan: Francúzska revolúcia 1789-1794: Občianska spoločnosť. Bratislava: Obzor, 1989.
4. HROCH, Moroslav-KUBIŠOVÁ, Vlasta: Veľká francouzská revoluce a Evropa. Praha: Svoboda, 1990.
5. Francúzski osvietenci o náboženstve. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo politickej literatúry, 1962.

107. Umenie doby Napoleona Bonaparte: bohatosť a ambivalentnosť kultúrnych tendencií: neoklasicizmus a romantizujúce tendencie, empír a romantizujúce orientálne tendencie (Egypt, Alžírsko). Zmena podoby mužského aktu (od svalnatého hrdinu k chlapčenskej krehkosti). Neskoršie exotické inšpirácie v druhej

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

polovici 19 storočia: Japonsko, Čína, Polynézia, čierna Afrika.

Literatúra:

1. TOMAN, Rolf (edit.): Neoclassicism and Romanticism. Cologne: Könemann, 2000.
2. SOLOMON-GODEAU, Abigail: Male Trouble: A Crisis in Representation. London: Thames & Hudson, 1999.
3. HORNE, Alistair: Napoleon a jeho doba. Bratislava: Slovart, 2005.
4. JOHNSON, Paul: Napoleon. Praha: Barrister & Principal, 2003.
5. MANFRED, Albert Zacharovič: Napoleon Bonaparte. Bratislava: Pravda, 1985.
6. HRADSKÝ, Juraj: Napoleon a Bratislava 1805, 1809. Bratislava: Marenčin PT, 2005.
7. Pijoan
8. JOHNSON, Paul: Zrození moderní doby: Devatenásté století. Praha . Academia, 1998.
9. LAMAČ, Miroslav: David. Bratislava: Tvar, 1953.
10. GRIMME, Karin: Jean Auguste Dominique Ingres. Taschen, 2006.
11. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
12. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

108 Romantické hnutie. Romantické maliarstvo vo Francúzku: heroizácia, úniky z kríz, umelec-smutko (pasívny), umelec-titán (aktívny). Romantici (Eugène Delacroix, Théodore Géricault) versus akademici. Romantici s deleným a pastóznym rukopisom versus romantici so splývavým rukopisom.

Literatúra k romantizmu ako k umeleckému hnutiu všeobecne:

1. TOMAN, Rolf (edit.): Neoclassicism and Romanticism. Cologne: Könemann, 2000.
2. DOORMAN, Maarten: Romantický řád. Praha: Proster, 2008.
3. FISCHER, Ernst: Původ a podstata romantismu. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1966.
4. HANZAL, Josef: Od baroka k romantismu. Praha: Academia, 1987.
5. HRBATA, Zdeněk – PROCHÁZKA, Martin: Romantismus a romantismy:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 61

Pojmy, proudy, kontexty. Praha: Karolinum, 2005.
6. LEGRAND, Gérard: Romantismus. Praha/Litomyšl: Paseka, 2001.
7. PIUS, Miroslav: Poslední svätci romantizmu: Niekoľko poznámek k literárnemu romantizmu. Bratislava: Národné literárne centrum, 1998.
8. HANUŠ, Jiří (ed.): Dějiny kultury a civilizace Západu v 19. století. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2002.
10. HORYNA, Břetislav: Dějiny rané romantiky: Fichete, Schlegel, Novalis. Praha: Vyšehrad, 2005.
11. SCHAEFFLER, Richard: „Redukcionalismus“ – a romantismus jako alternativa? In: ELIADE, Mircea: Dějiny náboženského myšlení IV.: Od epochy objevů po současnost. Praha: Oikoymenh, 2008, s. 443 – 447.
12. CARROLL, John: Rozum a romantizmus. In: CARROLL, John: Humanismus: Zánik západné kultury. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1996, s. 98-110.
13. SOLLERTINSKIJ, Ivan Ivanovič: Romantizmus, jeho všeobecná a hudobný charakteristika. In: SOLLERTINSKIJ, I. I.: Majstri a diela: Hudobné kapitoly. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1959, s. 104-129.
14. STIBRAL, Karel: Romantismus: Příroda jako obraz nitra. In: Estetika přírody: K historii estetického oceňování krajiny. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019, s. 321-336.
15. JOHNSON, Paul: Zrození moderní doby: Devatenásté století. Paha . Academia, 1998

Literatúra k maliarovi Eugènovi Delacroixovi:

1. GEORGEL, Pierre – BORTOLATTOVÁ-ROSSIOVÁ, Luigina: Eugène Delacroix. Praha: Odeon, 1988.
2. PETROVÁ, Eva: Delacroix a romantická kresba. Praha: Odeon, 1989.
3. COURTHION, Pierre: Delacroix: Román malíře hrdiny. Praha: Obelisk, 1970.
4. BAUDELAIRE, Charles: Dílo a život Eugena Delacroixe. In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících. Praha: Odeon, 1968, s. 561-586.
5. BAUDELAIRE, Charles: Eugene Delacroix. In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících. Praha: Odeon, 1968, s. 103-119.
6. BAUDELAIRE, Charles: Nástenné malby Eugena Delacroixe v Saint-Sulpice. In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 62

Praha: Odeon, 1968, s. 537-539.

109. Romantické maliarstvo v Nemecku: romantické literárne hnutie v nemecky hovoriacich krajinách, zdroje, proces mediocrisácie, fascinácia stredovekým katolicizmom, romanikou a gotikou. Schinkel, Friedrich, Runge atď. Historizmus a neoklasicizmus (David, Adam Oeser).

Literatúra:

1. HORYNA, Břetislav: Dějiny rané romantiky: Fichte, Schlegel, Novalis. Praha: Vyšehrad, 2005.
2. GRASSL, Hans: Nástup romantismu: Přínos Bavorska k německým duchovním dějinám v období 1765-1785. Praha: Malvern, 2010.
3. BELTING, Hans: Němci a jejich umění: Problematické dědicství. Brno: Books & Pipes, 2019.
4. BERKOVSKIJ, Naum: Německá romantika: Praha: Odeon, 1976.
5. Nemeckí romantici (antológia). Bratislava: Tatran, 1989.

110. Romantické maliarstvo na Slovensku: Gustáv Keleti, Karol Tibély, Karol Vondrák, Ján Jakub Mueller, Michal Mankovič, Karol Marko starší, Imrich Emanuel Roth, Karol Augustus Tibély, Vojtech Klimkovič, Jozef Czauczik, Ján Rombauer.

Literatúra:

1. HERUCOVÁ, Marta: Mytologické a kresťanské príbehy v umení 19. storočia. zo zbierok Slovenského národného múzea. Bratislava: SNM, 2008.
2. BOŘUTOVÁ, Dana – BEŇOVÁ, Katarína: Mníchovská akadémia a Slovensko, Bratislava, 2010.
3. VACULÍK, Karol: Umenie XIX. storočia na Slovensku. Bratislava: Tvar, 1952.
4. ZAJAC, Peter – SCHMARCOVÁ, Ľubica a kol.: Slovenský romantizmus. Brno: Host, 2019.

111. Biedermeier: Spitzweg, Ferdinand von Lutgedorff, Friedrich von Amerling, Jozef Czauczik, Florián Klimkovič.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 63

Literatúra:

1. Biedermeier: The Invention of Simplicity. Hatje Cantz, 2007.
2. Pijoan
3. BEŇOVÁ, Katarína – SENEŠI LUTHEROVÁ, Silvia – ŠVANTNEROVÁ, Jana: Biedermeier : katalóg k výstave SNG. Bratislava: SNG, 2015.
4. RIDILLA, Jozef: Biedermeier: Traditio illusio aeternitatis est : C+S. Bratislava, 2017
5. VONDRÁČEK, Radim: Biedermeier: Umění a kultura v českých zemích 1814 – 1848. Gallery, 2010.

112. Portrétna maľba 19. storočia na Slovensku: Johann Jakub Stunder, Ján Rombauer, Františke Kolář, Jozef Božetech Klemens, Peter Michal Bohúň.

Literatúra:
– Pijoan
– UČNÍKOVÁ, Danuta: Historický portrét na Slovensku. Martin : Osveta, 1980

113. Architektúra 19. storočia na Slovensku: Klasicizmus, historizmus a záhradná architektúra (Bratislava, Hlohovec, Dolná Krupá, Betliar atď.) a fenomén verejného parku. Reakcia na Slovenku (Dolná Krupá, Topoľčianky, Betliar, Krásnohorské Podhradie atď.). Grotty

Literatúra:

1. SIMMEL, Georg: Ruina. In: SIMMEL, Georg: O podstate kultúry. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 111-117.

114. Priemyselný vek a svetové výstavy: Fenomén svetových výstav, nové technológie (železo, sklo), architektúra a priemyselná revolúcia.pavilón, plagát, katalóg, pohľadnica a pod.

Literatúra:

1. WEINTRAUB, Stanley: Princ Albert. Praha: Brána, 1999.
2. STRACHEY, Lytton: Královna Viktorie. Praha: Mladá fronta, 1993.
3. SIMMEL, Georg: Veľkomestá a duchovný život. In: SIMMEL, Georg: O

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 64

podstate kultúry. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 34-46.
4. KOMORA, Pavol (edit.): Hospodárske a všeobecné výstavy 1842 – 1940. Bratislava: SNM, 2017.
5. Pijoan
6. BRYSON, Bill: Dum (Domov, Domácnost, Dejiny architektury). Praha: Pragma, 2013.
7. KOMORA, Pavol (edit.): Medzinárodný veľtrh v Bratislave 1921 – 1942. Bratislava: SNM, 2021.

115. Realizmus v 50. rokoch 19. storočia: realizmus v literatúre (Dumas ml., Murger), realizmus ako politický názor, realizmus v opere (Verdi) a maliarstve (Gustave Courbet). Sociálne témy (Honoré Daumier).

Literatúra:

1. COURBET, Gustave: Dokumenty. Praha: SNKLHU, 1958.
2. KOTALÍk, Jiří: Gustave Courbet. Praha: Tvar, 1950.
3. RUBIN, James H.: Gustave Courbet. New York: Phaidon, 1997.
4. SCHAPIRO, Meyer: Courbet a lidové umění, esej o relaismu a naivitě. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 153-183.
5. BAUDELAIRE, Charles: Protože je realismus. In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících. Praha: Odeon, 1968, s. 251-253.
6. WHEEN, Francis: Karl Marx: Životopis. Bratislava: Slovart, 2001.
7. SEDLÁŘ, Jaroslav: Realistické maliarstvo 19. storočia. Bratislava: Pallas, 1979.

116. Realizmus na Slovensku: Jozef Czauczik, František Klimkovič, Vojtech Klimkovič, Peter Michal Bohúň, Jozef Božetech Klemens, Július Bencúr de Jeszenova.

Literatúra:

1. VACULÍK, Karol: Umenie XIX. storočia na Slovensku. Bratislava: Tvar, 1952.
2. HERUCOVÁ, Marta: Mytologické a kresťanské príbehy v umení 19. storočia. zo zbierok Slovenského národného múzea. Bratislava: SNM, 2008.
3. BOŘUTOVÁ, Dana – BEŇOVÁ, Katarína: Mníchovská akadémia a

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 65

Slovensko, Bratislava, 2010.
4. SIMMEL, Georg: O realizme v umení. In: SIMMEL, Georg: O podstate kultúry. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 81-90.

117. Sexualita a jej kultúrne kontexty

Literatúra:

Sexualita – kultúrne dejiny:

1. MORUS: Světové dějiny sexuality. Praha: Ikar, 2007.
2. BELLINGER, Gerhard J.: Sexualita v náboženstvích světa. Praha: Academia, 1998.
3. DELVAU, Alfred: Moderní erotický slovník (1864). Praha: Československý spisovatel, 2013.

Sexualita – výtvarné umenie:

1. TANGOVÁ, Isabel: Tajné dějiny civilizace: Pornografie. Praha: BB/art, 2005.
2. HORÁK, Petr: Sex a umění. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2021.
3. NÉRET, Gilles: Erotica universalis, Köln am Rhein: Taschen, 2013.

Prostitúcia ako kultúrny fenomén:

1. Easy Virtue Prostitution in French Art 1850-1910. Gent: Tijdsbeeld & Pièce Montée, 2016.
2. BASSERMANN, Lujo: Nejstarší řemeslo – Kulturní dějiny prostituce. Praha: Mladá fronta, 1993.
3. BALÁŽ, Anton: Hriešna Vydrica. Bratislava: Marenčin PT, 2007.

Homosexualita ako kultúrny fenomén:

1. SPENCER, Colin: Dejiny homosexuality. Bratislava: Slovart, 1999.
2. FANEL, Jiří: Gay historie. Podlesí, Staré Město pod Landštejnem: Dauphin, 2000.
3. FRIEDMAN, David M.: On – kulturní historie penisu. Praha: Columbus,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 66

2007.
4. SOLOMON-GODEAU, Abigail: Male Trouble: A Crisis in Representation. London: Thames and Hudson, 1997.
5. ROCKE, Michael: Forbidden Friendship: Homosexuality and Male Culture in Renaissance Florence. New York: Oxford University Press, 1997.

118. Orientalizmus v európskom umení:

1. LEMAIRE, Gerard-Georges: The Orient: In Western Art. Köln: Konemann, 2005.
2. MACKENZIE, John M.: Orientalism: History, Theory and the Arts. Manchester University Press, 1995.
3. SAID, Edward W.: Orientalism. London: Penguin, 2019.

119. Umenie ilustrácie a karikatúry: počiatky v staroveku, ďalší vývoj v novoveku, hanlivé zobrazenia francúzskeho kráľovského páru, karikatúra 19. storočia ako fenomén. Honoré Daumier, Nadar.

Literatúra:

1. HALL, Andrew: Illustration: A Concise History. London: Thames and Hudson, 2025.
2. KLIMEŠ, Jan: Hledání významu v umělecké narativní ilustraci. Brno: Masarykova univerzita, 2015.
3. Pijoan 11, kapitola 11.
4. SIMMEL, Georg: O karikatúre. In: SIMMEL, Georg: O podstate kultúry. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 105-110.
5. BAUDELAIRE, Charles: Několik karikaturistů z Francie. In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících. Praha: Odeon, 1968, s. 295-313.
6. BAUDELAIRE, Charles: Několik karikaturistů z ciziny. In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících. Praha: Odeon, 1968, s. 314-323.
7. RICHTER, Alexander: Pamäti od nepamäti. Bratislava: Slovenský spisovateľ 1986.

120. Krajinomaľba v 18. a 19. storočí: genéza krajinomaľby (Anglicko a Holandsko),

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 67

anglická krajinomaľba (W. Turner, J. Constamble atď.), vývoj krajinomaľby po polovici 19. storočia: francúzska barbizonská škola, Corot, Manet, Monet, impresionisti, Medňanský. Fenomén maliarskych kolónií 19. a 20. storočia.

Literatúra:

1. ANDREWS, Malcolm: Landscape and Western Art. New York: Oxford University Press, 1999.
2. WOLF, Norbert: Landscape Painting. Taschen, 2017.
3. BEŇOVÁ, Katarína (edit.): Z akademie do přírody: Podoby krajinomalby ve střední Evropě 1860–1890.. nakladateľstvo Books&Pipes Publishing v spolupráci so Západočeskou galériou v Plzni a Slovenskou národnou galériou v Bratislave, 2018.
4. Pijoan
5. Nebo nad hlavou: Umelci barbizonu. Bratislava: GMB, 2012.
6. BARCZI, Július: Impresionizmus[SK] : Podoby impresionizmu na Slovensku. Bratislava: SNG, 2014.
7. STIBRAL, Karel: Estetika přirody: K historii estetického ocenění krajiny. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2019.
8. WALTHER, Ingo F. (edit.): Impresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2008.
9. SCHAMA, Simon: Krajina a paměť. Praha: Argo, 2007.
10. ACKROYD, Peter: Albion: Kořeny anglické imaginace. Praha: BB art, 2004.

121. Pre-Raphaelities. Anglické umenie po polovici 19. storočia. Hnutie predraffaelistov, idey a ideály, vzťah k talianskeho umeniu ranej renesancie. Botticelli ako gay vzor mladých anglických gentlemanov. Najdôležitejší autori: William H. Hunt, John E. Millais, Dante Gabriel Rosetti,

Literatúra:

1. HAWKSLEY, Lucinda: Essential Pre-Raphaelities. Bath: Parragon Book, 2000.
2. BIRCHALL, Heather: Pre-Raphaelites. Cologne: Taschen,
3. ACKROYD, Peter: Albion: Kořeny anglické imaginace. Praha: BB art, 2004.

122. Édouard Manet: ďalší rozchod s tradíciou?

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 68

Literatúra:

1. ROUART, Denis – ORIENTIOVÁ, Sandra: Manet. Praha: Odeon, 1983.
2. BAUDELAIRE, Charles: Malíř moderního života (1863). In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících. Praha: Odeon, 1968, s. 587-625.

123. Japonizmus ako fenomén druhej polovice 19. storočia.

Literatúra:

1. BENESCH, Evelyn a kol.: Faszination Japan: Monet. Van Gogh. Klimt. Heidelberg: Kehrer Verlag, 2018.
2. EISENMAN, Stephen F.: Nineteenth Century Art: A Critical History. Londýn: Thames & Hudson, 2020.

124. Fotografia a jej význam pre výtvarné umenie: vynález fotografie (heliografia, daguerrotypia, kalotypia), raní portrétisti (Gaspard-Félix Tournachon-Nadar, André-Adolphe-Eugène Disdéri), umelecký skupinový portrét, dokumentárna fotografia, reportážna fotografia, sociálna problematika veľkomiest v USA, vedecká fotografia, astrofotografia, fotografia 19. storočia na Slovensku. Optické inovácie 19. storočia a ich vplyv na romantizmus, realizmus a impresionizmus.

Literatúra:

1. MRÁZKOVÁ, Daniela: Příběh fotografie. Praha: Mladá fronta, 1985,
2. KOETZLE, Hans-Michael: 50 slavných fotografií. Praha: Slovart, 2012.
3. KOETZLE, Hans-Michael: Slavné fotografie I. Praha: Slovart, 2003.
4. HOJSTRIČOVÁ, Jana – KOKLESOVÁ, Bohunka – KRIŽANOVÁ, Jana: Zrkadlo s pamäťou. Bratislava: Fotofo, 2013.
5. BENJAMIN, Walter: Umelecké dielo v ére svojej technickej reprodukovateľnosti. In: BENJAMIN, Walter: Iluminácie. Bratislava: Kalligram, s. 194-225. +In. Aura a stopa. Bratislava: Kalligram, 2013, s. 62-104.

125. Impresionizmus: impresionistický spôsob videnia, technika, pôvod slova impresionizmus, námety, program, výstavy, skupiny umelcov (Claude Monet,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 69

Camille Pissarro, Alfred Sisley, Edgar Degas, Auguste Renoir atď.), umelecké kolónie. Vzťahy medzi maliarstvom, literatúrou a hudbou.

Literatúra:

1. WALTHER, Ingo F. (edit.): Impresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2008.
2. SERULLAZ, Maurice: Impresionizmus. Bratislava: Slovenské vydavateľstvo krásnej literatúry, 1965.
3. SCHAMA, Simon: Krajina a paměť. Praha: Argo, 2007.
4. CRESPILLE, Jean-Paul: Monet. Bratislava: Fortuna Print, 1992.
5. LASSAIGNE, Jacques – MINERVINOVÁ, Fiorella: Edgar Degas. Praha: Odeon, 1985.
6. KRESÁK, Fedor: Edgar Degas: Bratislava: Tatran, 1969.

126. Maliarstvo druhej polovice 19. storočia na Slovensku: Luminizmus: Ladislav Medňanský, Dominik Skutecký, Martin Benka.

Literatúra:

1. Pijoan
2. Nebo nad hlavou : Umelci barbizonu. Bratislava : GMB, 2012.
3. BARCZI, Július: Impresionizmus[SK] : Podoby impresionizmu na Slovensku. Bratislava : SNG, 2014.
4. WALTHER, Ingo F. (edit.): Impresionismus. Praha : Taschen/Slovart, 2008.
5. ČIČO, Martin: Dve krajiny: Obraz Slovenska: 19. storočie × súčasnosť. Bratislava: SNG, 2014.

127. Premena paradigmy portrétu v 19. storočí:

Literatúra:

1. BAUDELAIRE, Charles: O portrétu. In: BAUDELAIRE, Charles: Úvahy o některých současnících. Praha: Odeon, 1968, s. 139-143.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 70

Šiesty semester (Avantgardy 20. storočia)

pozor: predmet je voliteľný

128. Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: Paul Cézanne a racionálna línia

Literatúra:

1. BECKS-MALORNY, Ulrike: Cézanne. Praha: Slovart, 2004.
2. MÍČKO, Miroslav: Paul Cézanne. Praha: Odeon, 1970.
3. SCHAPIRO, Meyer: Jablka Cézannova, esej o významu zátiší. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 193-223.
4. LAMAČ, Miroslav: Maliari o sebe a svojom diele. Bratislava: SVKL, 1963.
5. ZOLA, Émile: Dielo. Bratislava: Smena, 1984.

129. Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: Vincent van Gogh a expresívna línia

Literatúra:

1. WALTHER, Ingo F.: Vincent van Gogh. Praha: Taschen/Slovart, 1999.
2. LAMAČ, Miroslav: Vincent van Gogh. Praha: Odeon, 1966.
3. FELL, Derek: Vincent van Gogh – ženy v jeho živote. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 2006.
4. VAN GOGH, Vincent: Dopisy. Praha: SNKLHU, 1955.
5. VAN GOGH, Vincent: Deník v dopisech. Praha: Via, 2012.

130. Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: Paul Gauguin a symbolické videnie obrazu

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. SWEETMAN, David: Paul Gauguin. Praha: BB/art, 2001.
2. WALTHER, Ingo F.: Paul Gauguin. 1984-1903. Bratislava: Slovart, 2002.
3. SEDLÁŘ, Jaroslav: Paul Gauguin. Praha: Pallas, 1979.
4. GAUGUIN, Paul: Noa Noa, Před a po, Dopisy. Praha: SNKLHU, 1959.
5. PODUŠEL, Ľubomír: Paul Gauguin – Drevorezy, drevoryty. Martin: Matica slovenská, 2008.
6. LAMAČ, Miroslav: Maliari o sebe a svojom diele. Bratislava: SVKL, 1963.
7. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
8. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

131. Hľadanie nových pohľadov: postimpresionizmus: neoimpresionizmus (Georges Seurat, Paul Signac)

Literatúra:

1. PETRÁNSKY, Ľudovít: Seurat a neoimpresionizmus. Praha: Pallas, 1976.
2. MINERVINO, Fiorella – CHASTEL, André: Georges Seurat – souborné malířské dílo. Praha: Odeon, 1982.
3. SCHAPIRO, Meyer: Seurat. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 185-191.
4. LAMAČ, Miroslav: Maliari o sebe a svojom diele. Bratislava: SVKL, 1963.

132. Symbolizmus vo Francúzsku: Pierre Puvis de Chavannes, Gustave Moreau, Odilon Redon, Eugène Anatole Carrière), + pontavenská škola (Émile Bernard) + skupina Nabis (Jean-Édouard Vuillard, Pierre Bonnard);

Literatúra:

1. Pijoan
2. JAROCIŃSKY, Stefan: Debussy – impresionizmus a symbolizmus. Bratislava: Opus, 1989.
3. DLADK, Vojtěch: Symbolismus v hudbě. Brno: JAMU, 2011.
4. LAUDOVÁ, Věra: Odilon Redon. Praha: Odeon, 1992.
5. GAZDÍK, Igor: Odilon Redon. Praha: Pallas, 1971.

133. Symbolizmus mimo Francúzska: Švajčiarsko (Arnold Böcklin, Ferdinand

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 72

Hodler), Taliansko (Giovanni Segantini), Nórsko (Edvard Munch), Uhorsko

1. WITTLICH, Petr: Edvard Munch. Praha: Odeon, 1985.
3. Kolektív autorov: Edvard Munch 1863-1944, Praha, 2021.

134. Secesia: klasická (belgicko-francúzska) línia a jej odraz v Európe

Literatúra:

1. Pijoan
2. FAHR-BECKEROVÁ, Gabriele: Secese. Praha: Taschen/Slovart, 2007
3. HARDY, Willima: Sprievodca secesiou. Bratislava: Ina, 1997.
4. WITTLICH, Petr: Umění a život: Doba secese. Praha: Artia, 1986.
5. WITTLICH, Petr: Česká secese. Praha: Odeon, 1982
6. MRÁZ, Bohumír – MRÁZOVÁ-SCHUSTEROVÁ, Marcela: Secese. Praha: Obelisk, 1971.
7. Belgická secesia. Katalóg výstavy. Bratislava: SNM, 1993.
8. MUCHOVÁ, Sarah a kol.: Alfons Mucha. Praha: Slovart, 2006.
9. MUCHA, Jiří: Alfons Mucha. Praha: Eminent, 1999.
10. LUKACS, John: Budapest 1900: Historický portrét města a jeho kultury. Praha: Academia, 2021.

135. Secesia: orientalizujúca línia (Gaudí, Lechner, Jurkovič) a jej odraz v Európe.

Literatúra:

1. ZERBST, Rainer: Antoni Gaudí. Praha: Slovart, 2002.
2. VAN HENSBERGEN, Gijs: Gaudí. Praha: BB art, 2003.
3. BOŘUTOVÁ, Dana: Architekt Dušan Samuel Jurkovič. Bratislava: Slovart, 2009.
4. LUKACS, John: Budapest 1900: Historický portrét města a jeho kultury. Praha: Academia, 2021.

136. Viedeň (a Budapesť?) ako centrum moderného umenia okolo roku 1900

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 73

1. SCHORSKE, Carl E.: Vídeň na přelomu století. Praha: Barrister & Principal, 2000.
2. PARTSCHOVÁ, Susanna: Gustav Klimt: Život a dílo. Praha: Knižní klub, 2012.
3. NÉRET, Gilles: Gustav Klimt. Praha: Taschen/Slovart, 1994.
4. SARNITZ, August: Adolf Loos: Architekt, kritik, dandy. Praha: Taschen/Slovart, 2006.
5. LONG, Christopher. Eseje o Adolfu Loosobi. Praha: Kant, 2019.
6. SARNITZ, August: Otto Wagner: Průkopník moderní architektury. Praha: Taschen, Slovart, 2006.
7. SARNITZ, August: Josef Hoffmann: Ve vesmíru krásy. Praha: Taschen/Slovart, 2008.
8. LUKACS, John: Budapest 1900: Historický portrét města a jeho kultury. Praha: Academia, 2021.

137. Plagát: začiatky plagátu v 18. storočí (reklamy na koncerty a divadelné cedule), prvé ilustrované plagáty druhej polovice 19. storočia: Jean-Alexis Rouchon, Jules François Felix Fleury-Husson („Champfleury“), secesné plagáty: Jules Chéret, Henri de Toulouse-Lautrec, Alfons Maria Mucha.

Literatúra:

1. FAHR-BECKEROVÁ, Gabriele: Secese. Praha : Taschen/Slovart, 2007
2. HARDY, William: Sprievodca secesiou. Bratislava: Ina, 1997.
3. WITTLICH, Petr: Umění a život: Doba secese. Praha: artia, 1986.
4. WITTLICH, Petr: Česká secese. Praha: Odeon, 1982
5. MRÁZ, Bohumír – MRÁZOVÁ-SCHUSTEROVÁ, Marcela: Secese. Praha: Obelisk, 1971.
6. MUCHOVÁ, Sarah a kol.: Alfons Mucha. Praha: Slovart, 2006.
7. LENDL, Ivana – SRP, Karel: Alfons Mucha. Praha: Slovart, 2013.
8. Pijoan
9. PERRUCHOT, Henri: Život Toulouse-Lautreca. Praha: Státní nakladatelství krásne literatury a umění, 1962.
10. TOSCANI, Oliviero: Reklama je navoňaná zdochlina. Bratislava. Slovart, 1996.

138. Naivné umenie: Francúzsko (Henri Julien Felix Rousseau, Séraphine de Senlis, Camille Bombois, Niki de Saint Phalle), Taliansko (Antonio Ligabue, Massimo Meda),

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 74

Mexiko (Frida Kahlo), Kolumbia (Fernando Botero), Česko (Josef Lada, Libor Vojkůvka, Iva Hüttnerová), Slovensko (Tivadar Kosztka Csontváry, Ondrej Šteberl), Slováci z Vojvodiny (Juraj Ľavroš, Vladimír Galas, Ján Glózik, Pavel Hajko, Pavel Cicka, Martin Markov).

Literatúra:

1. STABENOWOVÁ, Cornelia: Henri Rousseau. Praha: Slovart, 2004.
2. APOLLINAIRE, Guillaume: Celník. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 178-191.
3. KETTENMANN, Andrea: Frida Kahlo: Utrpení a vášeň. Praha: Slovart, 2006.
4. HANSTEIN, Mariana: Botero. Praha: Slovart, 2008.
5. MELICHERČÍK, Ivan. Maliari z Kovačice. Bratislava: Neografia, 1998.
6. Pijoan 9, kapitola 7.

139. Sochárstvo druhej polovice 19. storočia: Tradícia (Henri Chapu, Albert Bartholomé, Fréderic Bartholdi) a inovácia (Auguste Rodin), akademické sochárstvo verzus zrod moderného sochárstva. Rodin a zrod moderného sochárstva (Rosso, Degas, Renoir, Gauguin atď.). Portrét, pamätníková tvorba, fontány (Tilgner, Stróbl).

Literatúra:

1. Pijoan
2. NÉRET, Gilles: Rodin. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
3. RILKE, Rainer Maria: Rodin. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989, s. 235-298 (alebo RILKE, Rainer Maria: Rodin. Olomouc, Votobia, 1995).
4. WEISS, David: Nahý som prišiel na svet. Bratislava: Tatran, 1985.
5. WITTLICH, Petr: August Rodin. Praha: Arbor Vitae, 2022.
6. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
7. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.

140. Židovská kultúra

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 75

1. JOHNSON, Paul: Dějiny židovského národa. Praha: Rozmluvy, 1995.
2. MOULIS, David Rafael: Náboženský kult starověkého Izraele pohledem archeologie. Praha: Vyšehrad, 2022.
3. SAND, Šlomo: Jak byl vynalezen židovský národ. Praha: Rybka Publishers, 2015.
4. AUGUSTÍN, Milan: Krátke dejiny židov na Slovensku. Bratislava: Slovenské národné múzeum, 1993.
5. FRANEK, Jaroslav: Judaizmus: Kniha o židovskejkultúre, histórii a náboženstve. Bratislava: MArenčin PT, 2009.
6. KYSELICOVÁ, Zuzana: Život je najlepšia voľba: Zvyky, obrady, svitky, odev židovských spoločenstviev. Bratislava: September, 2002.
7. KELETI, Magda: Šalom (katalóg výstavy). Bratislava: Slovenská národná galéria, 1991.
8. BORSKÝ, Maroš – ŠVANTNEROVÁ, Jana: Židia v Bratislave a ich kultúrne dedičstvo (katalóg stálej expozície). Bratislava: Židovské komunitné múzeum, 2012.
9. BENYOVSZKY, Karl – GRÜNSFELD JN., Josef: Obrázky z prešporského geta. Bratislava: Marenčin PT, 2002.
10. Průvodce po státním židovském museu v Praze. Praha: Státní židovské muzeum, 1956.

141. Filmové umenie

Literatúra:

1. SADOUL, Georges: Dějiny světového filmu od Lumiera až do současné doby. Praha: Orbis, 1963.
2. PATALAS, Enno – GREGOR, Ulrich: Dejiny filmu. Bratislava: tatrna, 1968.
3. MACEK, Václav – PAŠTÉKOVÁ, Jelena: Dejiny slovenskej kinematografie 1896-1969. Bratislava: Slovenský filmový ústav/FOTOFO, 2016.
4. BLECH, Richard a kol.: Encyklopédia filmu. Bratislava: Obzor, 1993.
5. ULMAN, Miro – ULMAN, Peter: Sprievodca klubovým filmom. Bratislava: Asociácia slovenských filmových klubov, 2003.

142. Sochárstvo okolo roku 1900 na Slovensku: Viktor Oskar Tilgner, Alojz Stróbl, Alojz Rigele.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 76

Literatúra:

1. LEHEL, Zsolt: Alojz Rigele. Bratislava: Marenčin PT, 2008.
2. HOLČÍK, Štefan – RUSINA, Ivan: Umenie Bratislavy. Bratislava: Tatran, 1987.

143. Úvod do problematiky umenia prvej polovice 20. storočia: Úvod do problematiky umenia prvej polovice 20 storočia, rozchod s tradíciou; -izmy 19. a 20. storočia, ich význam, možnosti klasifikácie a význam; Druhé zrodenie modernej doby? – technológie a technika a výtvarné umenie

Literatúra k umeniu 20. storočia:

1. Pijoan
2. PETRÁNSKY, Ľudo: Princípy moderného umenia. Bratislava: Smena, 1988.
3. DE MICHELI, Mario: Umělecké avantgardy dvacáteho století. Praha: Státní nakladatelství krásne literatury a umění, 1964.
4. WALTHER, Ingo F. (edit.): Umění 20. století. Praha : Taschen/Slovart, 2004
5. THOMASOVÁ, Karin: Dejiny výtvarných štýlov 20. storočia. Bratislava : Pallas, 1994
6. READ, Herbert: Stručné dejiny maliarstva od Cézanna po Piccasa. Bratislava : Tatran, 1967
7. FOSTER, Hal: Umění po roce 1900: Modernismus, antimodernismus, postmodernismus. Praha: Harper Collins Publishers, 2015.
8. SEDLÁŘ, Jaroslav: Ismy: Umění 20. století. Praha: Meriadina World Press, 2015.
9. GUÉNON, René: Vláda kvantity a znamenia časov. Bratislava: Európa, 2022.

144. Expresionistické tendencie (1885-1930): francúzsky fauvizmus: Henri Matisse, Andre Derein, Maurice de Vlaminck, Georges Roualt, Raoul Dufy, Albert Marquet, Othon Friesz, Henri Manguin, Kees van Dongen.

Literatúra:

1. SPURNÝ, Jan: Fauvismus, Praha: NČSVU, 1966.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 77

2. ESSERS, Volkmar: Henri Matisse. Bratislava:Slovart, 1993.
3. FIALA, Vlastimil: Henri Matisse. Bratislava: Odeon, 1967.
4. NÉRET, Xavier: Matisse. Cut-outs. Köln am Rhein: Taschen, 2022.
5. APOLLINAIRE, Guillaume: Henri Matisse. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 71-73.

145. Samostatne tvoriaci nemeckí expresionisti mimo hnutí: Paula Modersohn-Beckerová, Max Carl Friedrich Beckmann a ďalší.

Literatúra:

1. DUBE, Wolf-Dieter: The Expressionists. London: Thames and Hudson, 1972 (reprint 2002).
2. MÍČKO, Miroslav: Expresionismus. Praha: Obelisk, 1969.
3. BELTING, Hans: Němci a jejich umění: Problematické dědicství. Brno: Books & Pipes, 2019.

146. Expresionistické tendencie (1885-1930): nemecký expresionizmus v Drážďanoch: umelecká skupina *„Die Brücke“* (1905–1913): Ernst Ludwig Kirchner, Karl Schmidt-Rottluff, Erich Heckel, Emil Nolde, Hermann Max Pechstein.

Literatúra:

1. DUBE, Wolf-Dieter: The Expressionists. London: Thames and Hudson, 1972 (reprint 2002).
2. MÍČKO, Miroslav: Expresionismus. Praha: Obelisk, 1969.
3. WOLF, Norbert: Expresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
4. Šibeničné piesne. Bratislava: Tatran, 1990.
5. BELTING, Hans: Němci a jejich umění: Problematické dědicství. Brno: Books & Pipes, 2019.
6. Pijoan 9.

147. Expresionistické tendencie (1885-1930): nemecký expresionizmus v Mníchove: umelecká skupina *„Der Blaue Reiter“* (1911–1914): Franz Marc, Wassily Kandinsky, August Robert Ludwig Macke, Paul Klee.

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

1. DUBE, Wolf-Dieter: The Expressionists. London: Thames and Hudson, 1972 (reprint 2002).
2. MÍČKO, Miroslav: Expresionismus. Praha: Obelisk, 1969.
3. WOLF, Norbert: Expresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
4. LAMAČ, Miroslav: Paul Klee. Praha: Státní nakladatelství krásné liretatury a umění, 1965.
5. Paul Klee. Největší malíři. Život, dílo, inspirace. Roč. 2001.
6. DUCHTING, Hajo: Vasilij Kandinskij: 1866-1933: revoluce v malířství, Köln: Benedikt Taschen, 2021.
7. BELTING, Hans: Němci a jejich umění: Problematické dědicství. Brno: Books & Pipes, 2019.
8. Pijoan 9

148. Expresionistické tendencie (1885-1930): nemecký expresionizmus v Berlíne: umelecká skupina *„Der Sturm“*. Oskar Kokoschka a ďalší. Expresionistickí sochári: Ernst Barlach. Expresionizmus a kinematografia a divadlo.

Literatúra:

1. DUBE, Wolf-Dieter: The Expressionists. London: Thames and Hudson, 1972 (reprint 2002).
2. WOLF, Norbert: Expresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
3. APOLLINAIRE, Guillaume: Měsíční kronika. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 170-173.
4. MÍČKO, Miroslav: Expresionismus. Praha: Obelisk, 1969.
5. BELTING, Hans: Němci a jejich umění: Problematické dědicství. Brno: Books & Pipes, 2019.
6. MAILLARD, Robert a kol.: Od Rodina po Moora: Slovník západoeurópskeho sochárstva 20. storočia.. Bratislava: Tatran, 1973.
7. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
8. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
9. VOLAVKOVÁ-SKOŘEPOVÁ, Zdenka: Sochári o sebe a svojom diele: Bratislava: Tatran, 1968.
10. Dokumentárny film Od Caligariho k Hitlerovi (2014).

149. Nemecký expresionizmus po Veľkej vojne (hnutie „Neue Sachlichkeit“): maliari: Gustav Friedrich Hartlaub, George Grosz. Filmová produkcia Weimarskej republiky:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

režisér „novej vecnosti“ Georg Wilhelm Pabst, ďalší „expresionistickí“ režiséri: Friedrich Wilhelm Murnau, Fritz Lang.

Literatúra:

1. DUBE, Wolf-Dieter: The Expressionists. London: Thames and Hudson, 1972 (reprint 2002).
2. MÍČKO, Miroslav: Expresionismus. Praha: Obelisk, 1969.
3. WOLF, Norbert: Expresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
4. BELTING, Hans: Němci a jejich umění: Problematické dědicství. Brno: Books & Pipes, 2019.

150. Rakúsky expresionizmus: Egon Schiele, Oskar Kokoschka, umelkyne viedenskej moderny (...)

Literatúra:

1. DUBE, Wolf-Dieter: The Expressionists. London: Thames and Hudson, 1972 (reprint 2002).
2. WOLF, Norbert: Expresionismus. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
3. KROUTVOR, Josef: Egon Schiele. Praha: Odeon, 1991.
4. STEINER, Reinhard: Egon Schiele 1890-1918: Umělcova půlnoční duše. Praha: Slovart, ľ006.
5. MÍČKO, Miroslav: Expresionismus. Praha: Obelisk, 1969.

151. Bauhaus a moderné umeleckoremeselné školstvo: fázy existencie školy: Weimar (1919-1925), Dessau (1925-1932), Berlín (1932-1933). Učitelia: Walter Adolf Georg Gropius, Henry van de Velde, Hannes Meyer či Ludwig Mies van der Rohe. + Kandinsky, Klee a ďalší.
+ ŠUR (Škola umeleckých remesiel) v Bratislave 1928-1939: spoločné znaky: konštruktivistické a abstrahujúce tendencie v umení a remesle.

Literatúra:

1. DROSTEOVÁ, Magdalena: Bauhaus. Köln am Rhein: Taschen, 2009.
2. WHITFORD, Frank: Bauhaus. Praha: Rubato, 2015.
3. MOJŽIŠOVÁ, Iva: Škola moderného videnia: Bratislavská ŠUR 1928-1939.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 80

Bratislava: Artforum, 2013.
4. PREŠNAJDEROVÁ, Klára a kol.: ŠUR Škola umeleckých remesiel v Bratislave 1928-1939, Bratislava: Slovenské centrum dizajnu, 2022.

152. Tzv. parížska škola židovských imigrantov: Amedeo Modigliani (Livorno, Toskánsko), Marc Chagall (Vitebsk, Biela Rus), Chaïm Soutine (Smilaviči, Biela Rus), Moïse Kisling (Kraków, Poľsko), Julius Mordecai Pincas-Piscin (Vidin, Bulharsko). Svojbytná symbióza avantgardných (kubistických, konštruktivistických, surrealistických, expresioistických a futuristických) a domácich (židovstvo, folklór, talinaska renesancia, benátske akty) znakov.

Literatúra:

1. CHAGALL, Marc: Můj život. Praha: Odeon, 1969.
2. WALTHER, INgo F. – METZGER, Rainer: Marc Chagall: Malířství jako poezie. Praha: Taschen/Slovart, 1993.
3. LE TARGAT, Francois: Marc Chagall. Praha: Odeon, 1987.
4. TILKOVSKÝ, Vojtech: Marc Chagall. Bratislava: Pallas, 1970.
5. KRYSTOF, Doris: Amedeo Modigliani. Praha: Taschen/Slovart, 2003.

153. Štyri trasy vývoja sochárstva prvej polovice 20. storočia 1: Auguste Rodin (modelovanie svetlom)

Literatúra:

1. NÉRET, Gilles: Rodin. Praha: Taschen/Slovart, 2005.
2. WEISS, David: Nahý som prišiel na svet. Bratislava: Tatran, 1985.
3. WETTLICH, Petr: Auguste Rodin. Praha: Arbor vitae, 2022.
4. RILKE, Rainer Maria: Rodin. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1989, s. 235-298 (alebo RILKE, Rainer Maria: Rodin. Olomouc, Votobia, 1995).

154. Štyri trasy vývoja sochárstva prvej polovice 20. storočia 2: Aristide Maillol (modelovanie je široké a masívne)

Literatúra:

1. MAILLARD, Robert a kol.: Od Rodina po Moora: Slovník

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 81

západoeurópskeho sochárstva 20. storočia.. Bratislava: Tatran, 1973.
2. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.

155. Štyri trasy vývoja sochárstva prvej polovice 20. storočia 3: Constantin Brâncuși (odmietnutie klasického naturalizmu, odmietnutie Rodinovho „impresionistického rozdrobenia“, odmietnutie Maillovho senzualizmu, odmietnutie intelektualizmu kubistov).

Literatúra:

1. MAILLARD, Robert a kol.: Od Rodina po Moora: Slovník západoeurópskeho sochárstva 20. storočia.. Bratislava: Tatran, 1973.
2. MOOR, Henry: Plastiky a myšlenky kolem nich. Praha: Odeon, 1985.
3. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
4. KRYSTOF, Doris: Amedeo Modigliani. Praha: taschen/Slovart, 2003.

156. Štyri trasy vývoja sochárstva prvej polovice 20. storočia 4: Alberto Giacometti (nezáujem o vonkajšiu formu vecí, pórovitá štruktúra, opak Brâncuși)

Literatúra:

1. MAILLARD, Robert a kol.: Od Rodina po Moora: Slovník západoeurópskeho sochárstva 20. storočia.. Bratislava: Tatran, 1973.
2. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
3. MOJŽIŠOVÁ, Iva: Giacomettiho oko. In: MOJŽIŠOVÁ, Iva: Giacomettiho smiech? Bratislava: VŠVU, 2009, s. 59-71.
4. MOJŽIŠOVÁ, Iva: Giacomettiho smiech? In: MOJŽIŠOVÁ, Iva: Giacomettiho smiech? Bratislava: VŠVU, 2009, s. 72-76.

157. Kubizmus (1907-1915): prekubizmus, analytický kubizmus, koláž, syntetický kubizmus, orfistický kubizmus, kubistická plastika. Georges Braque, Pablo Piccaso, Juan Gris.

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 82

1. MATUŠTÍK, Radislav: Kubizmus. Bratislava: Vydavateľstvo Slovenského fondu výtvarných umení, 1965.
2. DANCHEV, Alex: Georges Braque. Bratislava: BB/art, 2006.
3. WARNCKE, Carsten-Peter: Pablo Picasso 1881-1973, Bratislava: Slovart, 2000.
4. GIDEL, Henry: Picasso. Bratislava: Remedium, 2004.
5. GILOTOVÁ, Francoise – LAKE, Carlton: Žila som s Picassom. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1968.
6. DUBY, Georges – DAVAL, Jean-Luc: Sculpture: From Antiquity to the Present Day. Los Angeles: Taschen America, 2013.
7. PETROVÁ, Eva: Fernand Léger. Praha: Orbis, 1966.
8. THIELE, Carmela: Sochařství. Brno: Computer Press, 2004.
9. VOLAVKOVÁ-SKOŘEPOVÁ, Zdenka: Sochári o sebe a svojom diele: Bratislava: Tatran, 1968.
10. APOLLINAIRE, Guillaume: Kubističtí malíři. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 7-50.

158. Kubizmus v Československu (1918-1992), na Slovensku (po 1993) a v Česku (po 1993).

Literatúra:

1. NEŠLEHOVÁ, Mahulena: Bohumil Kubišta. Praha: Odeon, 1993.

159. Les Ballets russes a ich vplyv na nové postupy v: tanečné umenie, scénografiu, hudobné postupy atď.

Literatúra:

1. EKSTEINS, Modris: Svěcení jara: Velká válka a zrození moderní doby. Praha: Argo, 2019.
2. SCHNIERER, Miloš: Baletní divadlo z pohledů hudební dramaturgie. Brno: Jamu, 2020.
3. LIEVEN, Prince Peter: The Birth of the Ballets-Russes. New York: Dover Publications, 1973.
4. AU, Susane: Balet a moderný tanec. Bratislava: Verbung, 2017.
5. BRODSKÁ, Božena – VAŠUT, Vladimír: Svět tance a baletu. Praha: AMU,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 83

2004.

160. Slovenské moderné maliarstvo: Martin Benka, Miloš Alexander Bazovský, Ľudovít Fulla, Mikuláš Galanda.

Literatúra:

1. RUSINOVÁ, Zora (edit.): Dejiny slovenského výtvarného umenia: 20. storočie. Bratislava: SNG, 2000.
2. VÁROSS, Marian: Martin Benka. Bratislava: Tatran, 1981.
3. BENKA, Martin: Za umením: Spomienky a úvahy. Bratislava: SVKL, 1958.
4. MATUŠTÍK, Radislav: Ľudovít Fulla. Bratislava: Slovenský fond výtvarných umení, 1966.
5. BAJCUROVÁ, Katarína: Fulla. Bratislava: Slovart, 2009.
6. VACULÍK, Karol: Mikuláš Galanda. Bratislava: Tatran, 1983.
7. Kol. autorov: Mikuláš Galanda. Piešťany: Pallas, 2001.
8. BAJCUROVÁ, Katarína (edit.): Súkromné listy Fullu a Galandu. Bratislava: SNG, 2020.
9. VACULÍK, Karol: Miloš Alexander Bazovský. Bratislava: Tatran, 1967.

161. Abstraktné umenie: subjektívny smer (lyrická abstrakcia): František Kupka + Vasilij Kandinskij + orfizmus.

Literatúra:

1. GOLDING, John: Cesty k abstraktnímu umění. Brno: Barrister & Principal, 2003.
2. LAMAČ, Miroslav. František Kupka. Praha: Odeon, 1984
3. DUCHTING, Hajo: Vasilij Kandinskij: 1866-1933: revoluce v malířství, Köln: Benedikt Taschen, 2021.
4. KANDINSKY, Wassily: O duchovnosti v umění. Praha: Triáda, 2012.
5. STEINER, Rudolf: Teozofia: Úvod do nadzmyslového poznania sveta a predurčenie človeka. Bratislava: Danica Jančáryová, 2021.

162. Abstraktné umenie: objektívny smer (geometrická abstrakcia): neoplasticizmus: Mondrian, van Doesburg.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Literatúra:

1. GOLDING, John: Cesty k abstraktnímu umění. Brno: Barrister & Principal, 2003.
2. MONDRIAN, Piet: Abstrakcia a realita. Bratislava: Európa, 2021.
3. DUCHTING, Hajo: Mondrian. Bratislava: Slovart, 2016.
4. VAN DOESBURG, Theo: Štvrtý rozmer umenia. Bratislava: Európa, 2019.
5. SCHAPIRO, Meyer: Mondrian: řád a nahodilost v abstraktním malířství. In: SCHAPIRO, Meyer: Dílo a styl. Praha: Argo, 2006, s. 225-249.

163. Ruská avantgarda: Lučizmus (Larionov), suprematizmus (Malevič), konštruktivisti atď.

Literatúra:

1. SJENG, Scheijen: Avantgardisté: Ruská revoluce v umění 1917-1935. Praha: Host, 2023.

164. Taliansky futurizmus: maľba: manifest futurizmu (1909), autori: Giacomo Balla, Umberto Boccioni, Gino Severini, Carlo Carrà, Luigi Russolo, Fortunato Depero.
Literatúra:

1. MARTINOVÁ, Sylvia – GROSWNICKOVÁ, Uta (ed.): Futurismus. Praha: Slovart, 2007.
2. HOLOUŠKOVÁ, Kateřina: F. T. M. = Futurismus. Brno: Books & Pipes Publishing, 2018.
3. MARINETTI, Filippo Tommaso: Futuristické manifesty. Praha: Academia, 2022.
4. KONEČNÝ, Dušan: Futurismus. Praha: Odeon, 1974.
5. APOLLINAIRE, Guillaume: Italští futurističní malíři. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 124-125.
6. APOLLINAIRE, Guillaume: Futuristé. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 125-129.
7. APOLLINAIRE, Guillaume: Futurizmus. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 147-148.
8. APOLLINAIRE, Guillaume: Futuristická antitradice. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 166-170.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 85

9. GRIFFIN, Roger: Modernismus a fašismus: Pocit začátku za Mussoliniho a Hitlera. Praha: Karolinum, 2015.

165. Taliansky futurizmus: sochárstvo a architektúra (Antonio Sant ´Elia)

Literatúra:

1. APOLLINAIRE, Guillaume: První výstava futuristické plastiky malíře a sochaře Boccioniho. In: APOLLINAIRE, Guillaume: O novém uměni. Praha: Odeon, 1974, s. 165-166.

166. Dadaistické hnutie (1916-1971): dadaizmus (Zurich, New Zork, Berlín), neodadaizmus, taliansky futurizmus. Poézia a divadlo.

Literatúra:

1. ELGER, Dietmar: Dadaismus. Praha: Slovart/Taschen, 2005.
2. DUCHAMP, Marcel – HAVRÁNEK, Vít (ed.): Rozmluvy s Pierrem Cabannem. Praha: tranzit.cz, 2017.
3. ADES, Dawn – COX, Neil – HOPKINS, David: marcel Duchamp. London: Thames and Hudson.
4. CRAVAN, Arthur: Dílo: Básně, články, dopisy. Praha: Academia, 2015.
5. Pijoan 9, kapitola 11.
6. SIMMEL, Georg: L´art pour l´art. In: SIMMEL, Georg: O podstate kultúry. Bratislava: Kalligram, 2003, s. 91-96.

167. Surrealizmus: pittura metafisica (Giorgio de Chirico), André Breton a manifest surrealizmu, psychický automatizmus, paranoická kritika ducha, mýtický surrealizmus, fantazijný surrealizmus. Dôležití autori: Max Ernst, Joan Miró, Man Ray, René Magritte, Salvador Dalí, Paul Klee.

Literatúra:

1. NADEAU, Maurice: Dějiny surrealismu. Olomouc: Votobia, 1994.
2. MARTIN, Tim: Surrealisti. Bratislava: Slovart, 2004.
3. KOVÁČ. Bohuslav: Alchýmia zázračného: Podstata o osudy surrelizmu. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1969.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 86

4. CARROUGES, Michel: André Breton a základy surrealismu. Praha: Malvern, 2015.
5. PONDĚLÍČEK, Ivo: Fantaskní umění: Jeho vývoj a souvislosti. Praha: Nakladatelství československých výtvarných umělců, 1964.
6. VONDRÁČEK, Vladimír – HOLUB, František: Fantastické a magické z hlediska psychiatrie. Praha: Státní zravotnické nakladatelství, 1968.
7. STABENOWOVÁ, Cornelia: Henri Rousseau. Praha: Slovart, 2004.
8. GIBSON, Ian: Život Salvadora Dalího. Praha: BB/art, 2003.
9. DALÍ, Salvador: Tajný život Salvadora Dalího. Praha: Lidové noviny, 1994.
10. DESCHARNES, Robert – NERET, Gilles: Salvador Dalí 1904-1989 – Malířské dílo 1904-1946 – Taschen. Praha: Slovart, 2003.
11. DALÍ, Salvador: Deník génia. Olomouc: Votobia, 1994.
12. GIBSON, Ian: Lorca – Dalí Marná láska. Praha: Slovart, 2003.
13. MINK, Janis: Mistři světového umění – Joan Miró 1893-1983-Taschen. Praha: Slovart, 2004.
14. KETTENMANN, Andrea: Frida Kahlo: Utrpení a vášeň. Praha: Slovart, 2006.

Surrealizmus a fotografia a film: Dali, Buňuel: Un Chien Andalou (1929)+ Paul Martin: Ein blonder Traum (1932)

168. Surrealizmus v Česku (Vítězslav Nezval, Jindřich Štyrský, Toyen Karek, Teige, Vratislav Effenberger, Jan Švankmajer, Eva Švankmajerová, Martin Stejskal).

Literatúra:

1. KOVÁČ. Bohuslav: Alchýmia zázračného: Podstata o osudy surrelizmu. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1969.

169. Surrelizmus na Slovensku: východiská a väzby na české prostredie v rámci Československa. Autori: Albert Marenčin, Karol Baron, Viktor Považan. Mikuláš Bakoš ako hlavný teoretik slovenského nadrealizmu.

Literatúra:

1. KOVÁČ. Bohuslav: Alchýmia zázračného: Podstata o osudy surrelizmu. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1969.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 87

2. BENJAMIN, Walter: Surrealizmus: Poledná momentka európskej inteligencie. In: BENJAMIN, Walter: Iluminácie. Bratislava: Kalligram, 1999, s. 134-146.
3. HAMADA, Milan (edit.): Nadrealizmus: Avantgarda 38. Bratislava: Kalligram, 2008.
4. RUSINOVÁ, Zora: Karol Baron, Bratislava: Slovart, 2006.
5. PETERAJOVÁ, Ludmila: Karol Baron 1966-2000, Bratislava: Mirbachův palác, 2001.

170. Architektúra 20. storočia: Zdroje modernej architektúry; architektúra 20. storočia (purizmus, empirizmus, synkretizmus); priemyselný dizajn

Literatúra:

1. GÖSSEL, Peter – LEUTHÄUSEROVÁ, Gabriele: Architektura 20. století. Praha: Taschen, Slovart, 2003.
2. FLINT, Anthony: Le Corbusier: Muž doby moderní, architekt zítřka. Brno, Barrister and Principal, 2017.
3. DULLA, Matúš – MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: Architektúra Slovenska v 20. storočí. Bratislava: Slovart, 2002.
4. PAUER, Jozef: Zmysel domu. Bratislava: Veda, 1997.

171. Art deco a kultúra a spoločnosť 20. a 30. rokov 20. storočia:

Literatúra:

1. BOLZ, Franziska: Art déco. Praha: Koneman, 2018.

172. Komiks: literatúra alebo výtvarné umenie? Možné východodiská „okienkového“ rozprávania (reliéfne sochárstvo, obrazové cykly, ilustrácia), vzťah obrazu a vloženého textu (scenáristi), výtvarná problematika (kresba, tieňovania, spôsob panelovania, spôsob bublinovania), spôsob rozprávania a čítania príbehu.
Tri veľké kultúrne okruhy komiksu, ich špecifiká, uzatvorenosť kontra otvorenosť, relácie a odlišnosti:
1. USA: vydavateľské korporácie: *The Walt Disney Company (1923), DC Comics (1938), Marwell Comics (1939), Dark Horse Comics (1986), jednotlivé okruhy príbehov: Káčerovo (1930), najstarší akční hrdinovia: Superman (1938), Batman*

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 88

(1939), Spider-Man (1962)… Igor Matovič (2020) a pod.
2. Európa: *Tintinove dobrodružstvá (1929), Lucky Luke (1947), Asterix (1959), Garfield (1978), Valhalla (1978)*
3. Japonsko: manga a kreslená pornografia (hentai).
+
4. Československo, Česko, Slovensko: komiksy v časopise ABC, Pérák (1946/48), Nakladateľstvo CREW (1997).

Literatúra:

1. McCLOUD, Scott: Understanding Comics: Komiksový průvodce historií a teorií komiksu. In: Crew č. 21/2002.
2. GROENSTEEN, Thierry: Stavba komiksu: Průvodce teorií komiksu. Brno: Host, 2005.
3. MAZUR, Dan – DANNER, Alexander: Komiks : od roku 1968 do současnosti. Praha: Universum, 2015.

173. Umenie a totality pred 1945: Taliansko. Pôvod totalitarizmov, umenie a reprezentácia v minulosti,

Literatúra:

1. GRIFFIN, Roger: Modernismus a fašismus: Pocit začátku za Mussoliniho a Hitlera. Praha: Karolinum, 2016.

174. Umenie a totality pred 1945: Nemecko.

Literatúra:

1. SPOTTS, Frederic: Hitler a síla estetiky. Praha: Epocha, 2007.
2. SPEER, Albert: Řídil jsem třetí říši. Praha: Grada, 2010.
3. BELTING, Hans: Němci a jejich umění: Problematické dědictví. Brno: Books & Pipes, 2019.
4. Pijoan 11, kapitola 16

175. Umenie a totality pred 1945: ZSSR

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 89

Literatúra:

1. ŽDANOV, Andrej Alexandrovič: O umení. Bratislava: Pravda, 1950.
2. MARX, Karol – ENGELS, Fridrich: Manifest komunistickej strany. Bratislava: Eko-konzult, 2003.
3. Pijoan 11, kapitola 16

176. Umenie a totality po roku 1950 v ČSSR: sorela

Literatúra:

1. KABÁT, Jindřich: Psychologhie komunismu: Ojedinělý pohled na čtyřicetileté období komunismu u nás. Praha: Práh, 2011.
2. RAMPÁKOVÁ, Ľudmila (ed.): Za socialistické umenie: Materiály zo zjazdov umeleckých zväzov (máj – november 1972). Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1974.
3. KUSÁ, Alexandra: Prerušená pieseň – výtvarné umenie v časoch Stalinskej kultúrnej praxe 1948 – 1956. Bratislava: SNG, 2019.
4. MATUŠÍK, Ladislav – VACULÍK, Karol – VÁROSS, Marian: Slovenské národné povstanie vo výtvarnom umení – Sborník diel z výstavy Slovenské národné povstanie vo výtvarnej tvorbe 1944-1954, Bratislava: SVKL, 1995.
5. LIFŠIC, Michail Alexandrovič – REJNGARDTOVÁ, Lýdia Jakovlevna: Krize modernismu. Praha: Odeon, 1975.
6. Pijoan 11, kapitola 16

177. Slovenská architektúra po roku 1945.

Literatúra:

1. RUSINOVÁ, Zora (edit.): Dejiny slovenského výtvarného umenia: 20. storočie. Bratislava: SNG, 2000.
2. DULLA, Matúš – MORAVČÍKOVÁ, Henrieta: Architektúra Slovenska v 20. storočí. Bratislava: Slovart, 2002.
3. ORIŠKOVÁ, Mária: Dvojhlasné dejiny umenia. Bratislava: Petrus, 2002.

178. Slovenské maliarstvo po roku 1945

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 90

Literatúra:

1. RUSINOVÁ, Zora (edit.): Dejiny slovenského výtvarného umenia: 20. storočie. Bratislava: SNG, 2000.
2. ORIŠKOVÁ, Mária: Dvojhlasné dejiny umenia. Bratislava: Petrus, 2002.

179. Slovenské sochárstvo po roku 1945

Literatúra:

1. BAJCUROVÁ, Katarína: Slovenské sochárstvo 1945-2015: Socha a objekt. Bratislava: Slovart, 2017.
2. RUSINOVÁ, Zora (edit.): Dejiny slovenského výtvarného umenia: 20. storočie. Bratislava: SNG, 2000.
3. VOLAVKOVÁ-SKOŘEPOVÁ, Zdenka: Sochári o sebe a svojom diele: Bratislava: Tatran, 1968.
4. ORIŠKOVÁ, Mária: Dvojhlasné dejiny umenia. Bratislava: Petrus, 2002.

180. Umenie po roku 1950: pop-art: Andy Warhol, Roy Lichtenstein, Robert Rauschenberg, Jasper Johns, Claes Oldenburg, James Rosenquist, Tom Wesselmann, Ed Ruscha

Literatúra:

1. HONNEF, Klaus – GROSENICKOVÁ, Uta (ed.).: Pop-Art. Praha: TAschen/Slovart, 2004.
2. HONNEF, Klaus – DUDA, Jaroslav: Andy Warhol 1928-1987. Umění jako byznys. Köln am Rhein: Taschen, 1992.
3. WARHOL, Andy: Od A. k B. a zase zpátky aneb Filosofie Andyho Warhola. Praha: Argo, 2015.
4. ULTRA VIOLET: Má léta s Andy Warholem: Jedinečné svědectví o nevšedním životě. Praha: Ikar, 2006.
5. HACKETTOVÁ, Pat – WARHOL, Andy: Popismus: Šedesátá léta očima Andyho Warhola. Praha: Argo, 2016.
6. BYCKO, Michal: NEbojte sa Warhola: Postmoderna nehryzie. Medzilaborce: Spoločnosť Andyho Warhola, 2004.
7. Pijoan 10, kapitola 5

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

181. Umenie po roku 1950: op-art: Victor Vasarely, Milan Dobeš

Literatúra:

1. Milan Dobeš: Dynamický konštruktivizmus; Svetelno-kinetické objekty, opticko-reflexné objekty, grafika (katalóg z výstavy). Bratislava: SNG, 1995.
2. ŠTRAUSS, Tomáš: Slovenský variant moderny. Praha: Pallas, 1992.
3. RUSINOVÁ, Zora a kol.: Dejiny slovenského výtvarného umenia: 20. storočie (katalóg z výstavy). Bratislava: SNG, 2000.
4. Pijoan 10, kapitola 7

182. Umenie po roku 1950: kinetické umenie: Alexander Calder, Gyula Kosice

Literatúra:

1. PEŠÁNEK, Zděnek: Kinetismus. Praha: AMU, 2013.
2. BOURDON, David: Calder: Mobilist, Ringmaster, Innovator, Macmillan. New York, 1980
3. CALDER (katalóg z výstavy), Barcelona: Fundació Joan Miró, 1997.
4. CALDER, Alexander: An Autobiography with Pictures, Pantheon Books, New York 1966.
5. PIERRE, Arnauld: Calder: La sculpture en mouvement, Gallimard. Paris, 1996.
6. BESKID, Vladimír (ed.): Gyula Kosice: Hydrokinetik (katalóg z výstavy). Bratislava: GMB, 2015.
7. Pijoan 10, kapitola 7
8. VOLAVKOVÁ-SKOŘEPOVÁ, Zdenka: Sochári o sebe a svojom diele: Bratislava: Tatran, 1968.

183. Abstraktné umenie po roku 1947: abstraktný expresionizmus v USA: (Jackson Pollock, Mark Rothko), Drip-painting, informel + tašizmus v Európe (Jean Philippe Arthur Dubuffet)

Literatúra:

1. HESSOVÁ, Barbara: Abstraktní expresionismus. Praha: Taschen/Slovart,

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 92

2005.
2. ANFAM, David: abstract Expressionism. London: Thames and Hudson, 1990 (reprint 2013).
3. EMMERLING, Leonard: Pollock. Köln am Rhein: Taschen Verlag, 2016.
4. GOLDIG, John: Cesty k abstraktnímu umění. Brno: Barrister & Principal, 2003.
5. POLLOCK, Jackson: Výroky a rozhovory. Praha: Arbor vitae, 2009.

184. Expresionismus-existencionalizmus v maľbe: Figurálne maliarstvo 40. rokov 20. storočia ako protireakcia na prevládajúci smer abstrakcie, umelci tzv. londýnskej školy a ich hlavné umelecké cesty: Francis Bacon, Lucien Freud, David Hockney…

Literatúra:
– monografie jednotlivých umelcov

185. Umenie po roku 1960: Nová figurácia: Appel, Bacon, Segui, Lindstrom Antes, Maryan, Pašteka, Cremonini, Jones, Rosenquist, Rauschenberg, Dumouchel, Lichtenstein, Kitaj, Wesselmann, Veličkovič.

Literatúra:

1. VÁROSS, Marian: Nová figurácia. Bratislava: Bratislava: Pallas, 1969.

186. Umenie po roku 1960: minimalizmus.

Literatúra:

1. MARZONA, Daniel: Minimalismus. Kolín nad Rýnom: Taschen, 2005.
2. Pijoan 12, kapitola 3.

187. Umenie po roku 1960: Konceptuálne umenie: Inštalácie.

Literatúra:

1. Pijoan 12, kapitola 2
2. ŠTRAUS, Tomáš: Konceptuálne umenie ako analýza média a model skutočnosti. In: ŠTRAUS, Tomáš: Slovenský variant moderny. Bratislava:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 93

Pallas, 1992, s. 55-100.

188. Umenie po roku 1960: Konceptuálne umenie: Performancie.

Literatúra:

1. KRALOVIČ, Ján: Teritórium ulica: Umenie akcie v mestskom priestore v rokoch 1965 – 1989 na Slovensku. Slovart, Vysoká škola výtvarných umení, 2015.
2. FISCHER-LICHTE, Erika: Estetika performativity. Praha: Na konári, 2011.
3. ŠTRAUS, Tomáš: Tri modelové situácie súčasných umeleckých hier. In: ŠTRAUS, Tomáš: Slovenský variant moderny. Bratislava: Pallas, 1992, s. 101-114.

189. Umenie po roku 1960: Konceptuálne umenie: Body art.

190. Umenie po roku 1960: Konceptuálne umenie: Arte povera.

191. Umenie po roku 1960: Land art. Robert Smithson a ďalší

Literatúra:

1. Pijoan 12.
2. BEARDSLEY, John: Earthworks and Beyond: Contemporary Art in the Landscape (Klasická kniha o land arte a jeho pokračovaní v súčasnosti. Dobré spracovanie vývoja a jednotlivých umelcov).
3. KASTNER, Jeffrey (ed.) Land and Environmental Art (Kniha vydaná vo vydavateľstve Phaidon, bohatá na obrazový materiál a texty od rôznych autorov. Skvelý zdroj na štúdium vizuálnych aspektov).
4. KWON, Miwon: One Place After Another: Site-Specific Art and Locational Identity (Hoci nejde čisto o land art, ponúka kritické pohľady na umenie v krajine a site-specific prístupy).
5. LIPPARD, Lucy R.: Overlay: Contemporary Art and the Art of Prehistory (Spája súčasné umenie s archeológiou a prírodnými kultúrami, čím poskytuje širší kultúrny rámec).
6. SCHAMA, Simon: Krajina a paměť. Praha: Argo, 2007.
7. STIBAR, Karel: Estetika přírody: K historii estetického ocenění krajiny.

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material

Praha: Pavel Mervart, 2020.
8. TIBERGHIEN, Gilles A.: Land Art (Skvelá úvodná publikácia, ktorá vysvetľuje filozofiu a dejiny land artu. Obsahuje množstvo príkladov a fotografií).
9. ZEMÁNEK, Jiří (ed.):Umění přírody – příroda umění (Zborník textov o prírodnom umení a ekologických aspektoch umenia. Obsahuje prehľad aj o land arte v českom a slovenskom kontexte).

192. Umenie po roku 1960: Procesuálne umenie.

- Pijoan 12
- WALTHER, Ingo F. (edit.): Umění 20. století. Praha: Taschen/Slovart, 2004.
- GERŽOVÁ, Jana (edit.): Slovník svetového a slovenského výtvarného umenia druhej polovice 20. storočia. Bratislava : Profil, 1999.

193. Umenie po roku 1970: Video art

Literatúra:

1. LONDON, Barbara: Video/Art. Londýn: Phaidon, 2021.
2. RUSNÁKOVÁ, Katarína: História a teória mediálneho umenia na Slovensku. Bratislava: Vysoká škola výtvarných umení, 2006.

194. Architektúra po roku 1980

Literatúra:

1. JODIDIO, Philip: Santiago Calatrava: Archiekt, inženýr, umělec. Praha: Taschen/Slovart, 2008.
2. RESTANY, Pierre: Hundertwaser: Malíř-král v pěti podobách. Praha: Taschen/Slovart, 2004.

195. Umenie po roku 1980: Street art vo svete (Haring, Basquiat, Banksy atď.) a na Slovensku (Daor Rascals, Lepak a Kač, Senior atď.).

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 95

1. MATTANZA, Alessandra: Street Art: Současná městská výtvarná scéna, Praha: Slovart, 2018.
2. MATTANZA, Alessandra: Banksy. Praha: Euromedia, 2021.
3. KOLOSSAOVÁ, Alexandra: Haring: Život pro uměni. Praha: Taschen/Slovart, 2006.
4. HARING, Keith: Deníky. Zlín: Kniha Zlín, 2013.

196. Umenie po roku 1980: Neoexpresionizmus v USA (Julien Schnabel, David Salle, Francesco Clemente, Enzo Cucchi, Jean-Michel Basquiat) a v Európe (Georg Baselitz, Lucio Fontana).

Literatúra:

1. NAIRNE, Eleanor: Basquiat Köln am Rhein: Taschen Deutschland, 2021.

197. Umenie po roku 1980: Neo-Pop.

Literatúra:

1. KOONS, Jeff: Jeff Koons. Cologne: Taschen, 1992.
2. KULKA, Tomáš: Umění a kýč. Praha: Leda, 2022.

198. Umenie po roku 1980: Postmoderna.

Literatúra:

1. WELSCH, Wolfgang: Naše postmoderní moderna. Praha: Zvon, 1994.
2. FOUCAULT, Michel a kol.: Za zrkadlom moderny. Bratislava: Archa, 1991.
3. GABLIK, Suzi: Selhala moderna? Olomouc: Votobia, 1995.
4. APPIGNANESI, Richard: Postmodernismus pro začátečníky. Brno: Ando Publishing, 1996.
5. LYOTARD, Jean-Francois: O postmodernismu. Praha: Filosofia, 1993.
6. LYOTARD, Jean-Francois: Rozepře. Praha: Filosofia, 1998.

199. Koniec dejín umenia? Umenie po roku 2000.

Literatúra:

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 96

1. BELTING, Hans: Konec dějin umění. Praha: Mladá fronta, 2000.
2. BELTING, Hans: Antropologie obrazu: Návrh vědy o obrazu. Brno: Books & Pipes Publishing, 2022.
3. DANTO, Arthur C.: Po konci umění: Současné umění a oblast mimo dějiny. Praha: Academia, 2021.
4. DIDI-HUBERMAN, Georges: Pred časom: Dejiny umenia a anachronizmus obrazov. Bratislava: Kalligram, 2006.
5. HICKS, Alistair: Průvodce světem současného umění. Zlín: Kniha Zlín, 2017.
7. HORÁČEK, Radek: Umění bez revolucí: Proměny soudobého výtvarného umění. Brno: B&P Publishing, Masarykova univerzita, 2019.
8. HUDSON, Suzanne: Contemporary Painting. London: Themes & Hudson, 2021.
9. KAUFMANN, Walter: Budoucnost humanitních věd: O výuce umění, náboženství, filosofie, literatury a historie. Praha: Pavel Mervart, 2024.
10. NELSON, Robert S. – SHIFF, Richard: Kritické pojmy dejín umenia. Bratislava: Slovart, 2004.
11. THOMSON, Don: Oranžový balonkový pejsek: Bubliny, vřava a hrabivost na trhu se součťasným uměním. Zlín: Kniha Zlín, 2018.
12. WILSON, Michael: Jak číst současné umění: Umění 21. století zblízka. Zlín: Kniha Zlín, 2017.

200. Nenávisť voči umeniu: premeny ikonoklazmu od starovekého Egypta, cez islamský a byzantský ikonoklazmus, husitské, luteránske, kalvínske a novokrstenecké ničenie pamiatok, cez fanatizmus Francúzskej revolúcie, cez ničenie pamiatok Kráľovstva sv. Štefana (Uhorského kráľovstva) rukami čechoslovakistov až po totality 20. storočia a 21. storočia (frankizmus, národný socializmus, bolševický socializmus, Islamský štát a pod.).

Literatúra:

1. BESANCON, Alain: Zakázaný obraz: Intelektuální dějiny obrazoborectví. Praha: Barrister & Principal, 2013.
2. CHASTEL, André: Vyplenění Říma: Od manýrismu k protireformaci. Brno: Barrister & Principal, 2003.

Copyrighted Material: © doc. PhDr. Tomáš Surý, ArtD. 2006-2025
(predmet vyučujem od 2010/2011)

aktualizované 18. 9. 2025

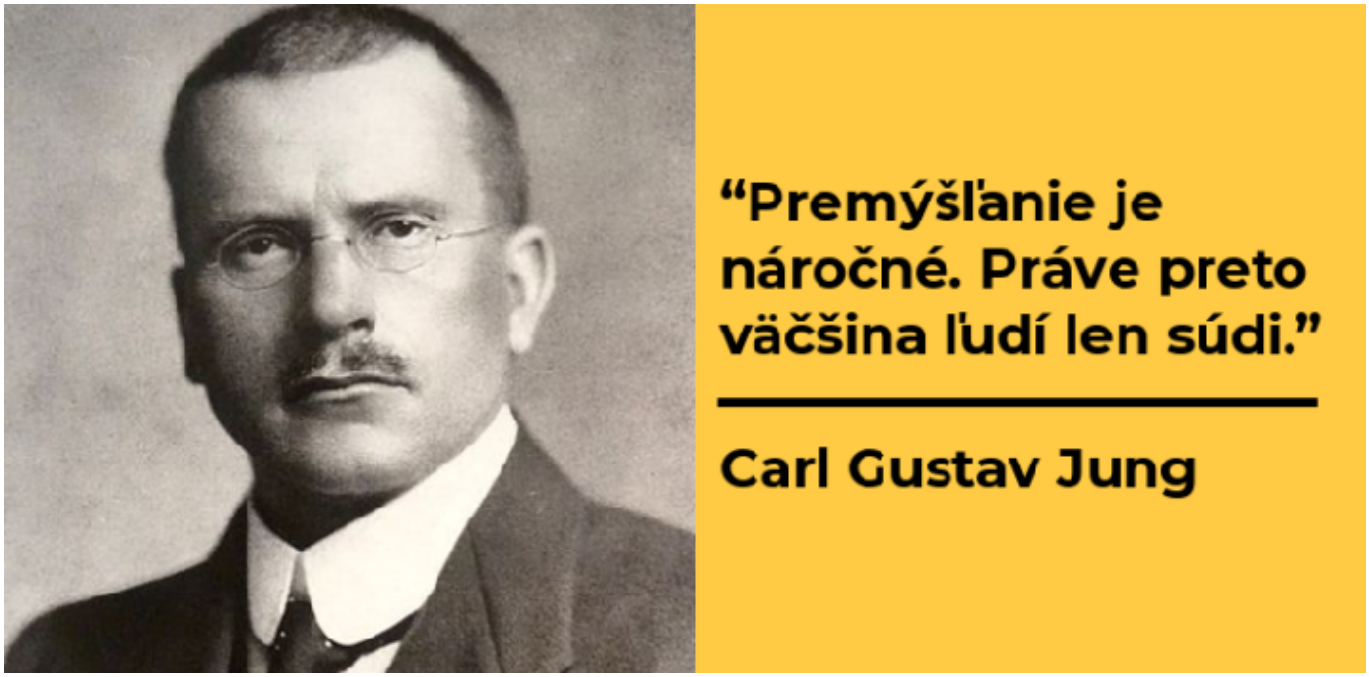

© Tomáš Surý 2006-2026 Copyrighted Material Dejiny umenia 1-6 (HTF + DF + hostia) | 98